

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

RIVALITA MEZI HOKEJISTY ČSSR/ČR A SSSR/RUSKA
Bakalářská práce

Autor: Michal Kopa, Rekreologie - management volného času a rekreace

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Válek Ph.D.

Olomouc 2014

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Michal Kopa

Název bakalářské práce: Rivalita mezi hokejisty ČSSR/ČR a SSSR/Ruska

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí: Mgr. Jakub Válek Ph.D.

Rok obhajoby: 2014

Abstrakt: Bakalářská práce se zabývá historií ledního hokeje ve světě i u nás, od dob Rakouska-Uherska až po současnost, začátky hokeje v SSSR, rivalitou československých a sovětských hokejistů, vystupňovanou okupací naší země sovětskou armádou v srpnu 1968 a tragickými událostmi v historii českého ledního hokeje.

Klíčová slova:

Lední hokej, historie ledního hokeje, liga ledního hokeje, Československo, Česká republika, SSSR, Rusko.

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Michal Kopa

Title of the master thesis: Rivalry between hockey players of Czechoslovakia / Czech Republic and the Soviet Union / Russia

Department: Department rekreologie

Supervisor: Mgr. Jakub Válek Ph.D.

The year of presentation: 2014

Abstract: The thesis deals with the history of ice hockey in the world for us, since the Austro-Hungarian Empire to the present day, the beginnings of ice hockey in the USSR, the Czechoslovak and Soviet hockey rivalries, tensed the occupation of our country by the Soviet army in August 1968, and the tragic events in the history of the Czech ice hockey.

Keywords:

Ice hockey, history of hockey, ice hockey league, Czechoslovakia, Czech Republic, USSR, Russia.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně s odbornou pomocí Mgr. Jakuba Válka Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a řídil jsem se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 27. června 2014

.....

Velmi děkuji Mgr. Jakubovi Válkovi Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování bakalářské práce.

Poděkování patří p. Robertovi Zárubovi a p. Davidovi Lukšů z redakce sportu České televize.

Děkuji také své manželce, která mi byla oporou.

Obsah:

SEZNAM ZKRATEK.....	7
1. ÚVOD	9
2. SYNTÉZA POZNATKŮ O LEDNÍM HOKEJI.....	10
2.1 Historie vztahů Československa, Ruska/SSSR	10
2.2 Historie ledního hokeje ve světě.....	13
2.2.1 Historie ledního hokeje v Československu do roku 1950.....	15
2.2.2 Historie ledního hokeje v Rusku/SSSR	26
3. Cíl práce	35
4. Metodika.....	36
4.1 Sběr pramenů.....	36
4.2 Analýza pramenů.....	36
5. Výsledková část.....	37
5.1 Historie vztahu ledního hokeje	37
5.2 Padesátá léta	38
5.3 Šedesátá léta	41
5.4 Sedmdesátá léta	46
5.5 Osmdesátá léta	49
5.6 Devadesátá léta	51
5.7 Graf výsledků	52
5.8 Tabulka medailistů	52
6. Závěry.....	53
7. Shrnutí	55
8. Summary	56
9. Referenční seznam	57
10. Seznam obrázků	59
11. Seznam grafů a tabulek	60

SEZNAM ZKRATEK

AAA	Amatérská atletická asociace
AC	Atletický klub
ATK	Armádní tělocvičný klub
B. Z. K.	Bruslařský závodní klub
EHC	Hokejový klub
ČSR	Československá republika
IIHF	Mezinárodní hokejová federace
LIHG	Mezinárodní liga ledního hokeje
LTC	Tenisový klub
ME	Mistroství Evropy
MS	Mistroství světa
NDR	Německá demokratická republika
NHL	Národní hokejová liga
OH	Olympijské hry
S. K.	Sportovní klub
SRN	Spolková republika Německo

SSSR	Sovětský svaz
STB	Státní bezpečnost
Š. K.	Sportovní klub
WEV	Lední bruslařský klub
ZOH	Zimní olympijské hry
1. ČLTK	1. Český tenisový klub

1. ÚVOD

Lední hokej patří v České republice k nejpobulárnějšímu a nejúspěšnějšímu sportovnímu odvětví. Troufám si tvrdit, že žádný jiný sport nemá takové úspěchy, provázanost s historií národa a s politickým děním, jako právě lední hokej.

Politika a hokej se v hokejovém století propojily během podivuhodných událostí, někdy tragických, jindy až bláznivě radostných. Žádný jiný sport u nás nepřitahuje takovou pozornost vládců jako lední hokej.

Hokej má v sobě zvláštní moc, hra emocí a dovedností dokázala oslovit všechny generace, všechny vrstvy naší společnosti a postupně si hokej u nás získal postavení nevídané u jiných sportů. Díky skvělým hráčům, kteří si předávali svoje umění z generace na generaci, díky revolucionářům, kteří navždy změnili hokej, ti nejlepší se scházeli v národním týmu a dobývali pro republiku slavná vítězství. V každé dekádě se hrál alespoň jediný zápas, který uchvátil pozornost davu a proměnil jindy neutrální občany v ohromný tábor hokejových fanoušků. Každý kdo zkoumá náš hokej, musí dříve či později dojít k otázce: „ Proč právě tahle hra a proč právě tady?“

Úspěchy našich hokejistů v historii našeho státu měly velký vliv na posílení národní hrdosti a sebevědomí, ať šlo o protest proti sovětské okupaci v Praze po vyhraných zápasech na MS 1969 ve Stockholmu, kde jsme porazili dvakrát SSSR, nebo po výhře našich hokejistů na turnaji „století“ na ZOH v Naganu v roce 1998, kde jsme zdolali Rusko ve finále turnaje.

Ve své bakalářské práci se nejprve zaměřím na historii ledního hokeje ve světě, v Československu a v Rusku. Poté budu psát o rivalitě československých a sovětských hokejistů, která byla vystupňována okupací naší země sovětskou armádou v srpnu 1968 a přetrvávala v dalších desetiletích. Budu se rovněž věnovat důležitým milníkům v historii ledního hokeje u nás a v Rusku.

2. SYNTÉZA POZNATKŮ O LEDNÍM HOKEJI

Lední hokej je týmový sport hraný na ledové ploše. Jedná se o jeden z nejrychlejších sportů na světě jak pro hráče, tak pro puk, který může dosáhnout rychlosti až 160 km/h. Hokej vznikl v Kanadě na přelomu 19. a 20. století, brzy se začal rozšiřovat a dnes je populární téměř po celém světě. V zápase proti sobě stojí dva týmy - každý má 6 hráčů, z nichž jeden je brankář. Hráči se během hry víceméně libovolně mohou měnit, počet hráčů ale nesmí překročit 6 (popřípadě méně, pokud je zrovna vyloučen hráč daného družstva). I když je hokejistů na ledě maximálně 6 z každého týmu, celý tým se může skládat až z 22 hráčů, z nich 2 jsou brankáři. Šestice na ledě se skládá z brankáře, tří útočníků a dvou obránců, pokud je ovšem potřeba, mohou se hráči libovolně vyměnit. Útočníci se dělí na levé křídlo, středního útočníka a pravé křídlo. Většina týmů hraje na čtyři útočné řady a tři obranné dvojice, to se ale může lišit tým od týmu. Zápas trvá dohromady 60 minut, skládá se ze tří třetin po 20 minutách. Celou hru řídí hlavní rozhodčí, který se zaměřuje zejména na regulérnost hry. Pomáhají mu dva čároví rozhodčí a v případě potřeby je také možné konzultovat platnost či neplatnost gólu s videorozhodčím. Na rozdíl od fotbalu nedostávají hokejisté karty, ale jsou vyloučeni podle závažnosti přestupku nejméně na 2 minuty. Tím oslabí svůj tým a hraje se oslabení 5 na 4.

Český hokej se řídí pravidly IIHF, která patří vedle pravidel americké NHL k nejdůležitějším. Nejvyšší českou ligou je česká hokejová extraliga, nejnižší jsou okresní hokejové přebory (Gut & Pacina, 1986, Retrieved 20. 11. 2013 from the Word Wide Web: <http://www.ocviceni.fitweb.cz/lední-hokej>).

2.1 Historie vztahů Československa, Ruska/SSSR

Založení Českého svazu hockeyového v roce 1907 bylo v době, kdy Čechy, Morava a Slovensko patřily do Rakousko-Uherské monarchie, hokejisté na mezistátních utkáních vystupovali pod svazovou reprezentací Čech. Po první světové válce a rozpadu monarchie, došlo 28. října 1918 k založení samostatného Československého státu a založení Československého svazu hockeyového. Prvním československým prezidentem byl jmenován T. G. Masaryk. Když byla československá politická reprezentace přinucena přijmout Mnichovskou dohodu podepsanou 29. září 1938, byl to konec předválečného Československa, tzv. první republiky. Němci osídlené Sudety byly o den později 30. září 1938 postoupeny Německu a východní část československého Těšínska Polsku. Okleštěná republika,

tzv. Druhá republika, byla obsazena nacistickými vojsky 15. března 1939. Slovensko den předtím vyhlásilo samostatný stát a dostalo se do sféry vlivu hitlerovského Německa, u nás byl vyhlášen protektorát Čechy a Morava. V roce 1940 v Londýně prezident Edvard Beneš ustanovil prozatímní exilovou vládu. Centrum komunistického zahraničního odboje sídlilo v Moskvě. V jeho čele stál Klement Gottwald. V květnu 1945 došlo k osvobození Československa sovětskou armádou a na základě domluvy z Jaltské konference náš stát připadl pod sféru vlivu SSSR. Samostatnost ČSR byla oslabena, v politice se začala prosazovat závislost na Sovětském svazu, připravovaná komunistickou stranou Československa za války v SSSR. Vše vygradovalo 25. února 1948 protistátním pučem a převzetím moci ve státě komunisty pod vedením Klementa Gottwalda. Bylo odstartováno znárodňování majetků, po vzoru Sovětského svazu probíhaly politické procesy, zavírání odpůrců komunismu do táborů nucených prací, popravy, cílená likvidace odpůrců režimu. V této síti uvízla i větší část hokejové reprezentace. V roce 1968 probíhala v Československu řada demokratických reforem označovaných jako „Pražské jaro“. Došlo k uvolnění politických vztahů, znovuobnovení Sokola a Junáka. Soudy projednávaly stížnosti nevinně odsouzených z 50. let pro porušení zákona, bylo dosaženo zrušení obvinění a rehabilitace obviněných, i v případě trestní věci proti ing. Modrému a spol. Bohužel 21. srpna 1968 nás obsadila vojska SSSR, Polska, NDR, Bulharska, Rumunska, Maďarska, nastal proces normalizace a návrat Československa do sféry vlivu Sovětského svazu. Komunistický režim přetrval do roku 1989, po „sametové revoluci“ 17. listopadu se Československo vrátilo k demokracii a tržnímu hospodářství. V lednu 1993 došlo rozpadu Československa a vzniku dvou nových států České republiky a Slovenska (Retrieved 20. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ceskoslovensko>).

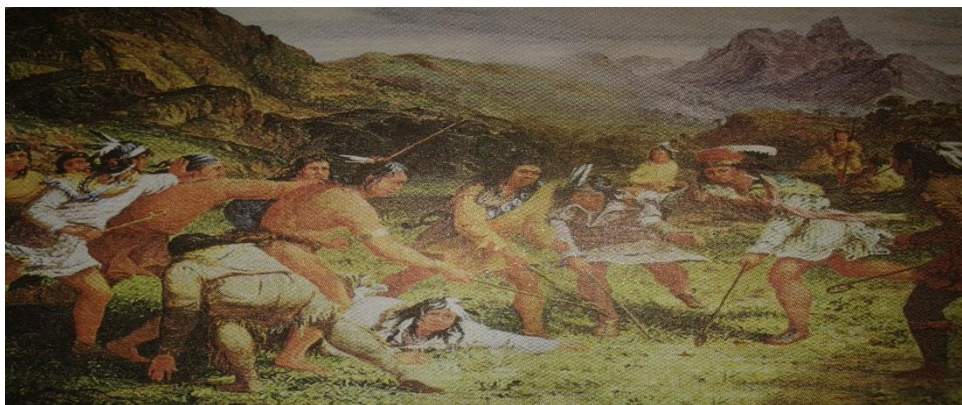
Carské Rusko bylo značně zaostalé, bez průmyslu, obyvatelé na vesnicích žili v nuzných podmínkách. Této situace využil V. I. Lenin, který se vrátil ze zahraničního exilu a stál v čele revoluce v listopadu 1917, která vedla k pádu ruského impéria a odstranění prozatímní vlády. Jako obrannou složku zřídili komunisté Rudou armádu. V lednu 1918 byla vyhlášena Ruská sovětská federativní socialistická republika. 3. března téhož roku podepsali v Brest-Litevsku zástupci Ruska separátní mírovou smlouvu (Brestlitevský mír) ukončující účast Ruska v I. světové válce. V důsledku tvrdých podmínek separátního míru přišlo Rusko o Finsko, Pobaltí, část Polska, Ukrajinu, Bělorusko a Besarábii. Poté, co bolševici vyhráli ruskou občanskou válku, byl v prosinci 1922 založen Sovětský svaz sdružující Ruskou sovětskou federativní socialistickou republiku, Ukrajinskou a Běloruskou sovětskou socialistickou republiku a Zakavkazskou socialistickou federativní socialistickou republiku. V následujících letech byly vytvořeny další sovětské republiky ve Střední Asii. Po smrti prvního sovětského vůdce Vladimíra Iljiče Lenina v roce

1924 se dalším vůdcem země stal Josif V. Stalin, který vyhlásil realizaci mnohých velkolepých plánů. Ženy i muži byli (do jisté míry) zrovnoprávněni, zahájena byla kolektivizace a industrializace. Ke vzdělání, byť ovlivněnému socialistickou ideologií, získali přístup všichni. Rozšířila se i lékařská péče a likvidovány tak začaly být mnohé choroby, jako například cholera, malárie apod. Stalin také zahájil rozsáhlou industrializaci spojenou s plánovanou ekonomikou. Jedním z nejznámějších plánů budování socialistického státu se stala násilná kolektivizace zemědělství. Země po následných chybách v celém zemědělském sektoru postihl hladomor, často vyvolaný jako donucovací nástroj proti odpůrcům kolektivizace. V gulazích na Sibiři zahynuly miliony odpůrců tehdejšího režimu. Počty obětí režimu z této doby jsou srovnatelné s oběťmi II. světové války a šly do desítek milionů. Tyto akce snížily i jinak velký hospodářský růst země, snížily bojeschopnost Rudé armády, ale poškodily i další důležité složky státu. Do roku 1936 již bylo zkollektivizováno 90 % veškerých zemědělských hospodářství. Rozsáhlá a velkolepá industrializace, hlavně zaostalých oblastí, měla země pomoci vymanit se mnohde ze středověkých podmínek. Zaváděla se elektřina, zvýšila se vzdělanost. Nové průmyslové závody schopné vyrábět vojenskou techniku byly odpovědí na vzrůstající nebezpečí ze strany Německa a Japonska. Sovětský svaz se s nacistickým Německem dohodl na rozdělení sféry vlivu v rámci paktu Ribbentrop-Molotov. Podílel se na válce proti Polsku, které bez vyhlášení války přepadl 17. září 1939, aby zabral východní polovinu této země, a zajistil si též kontrolu nad Baltským mořem, když nejprve přinutil ke spolupráci a poté násilím zabral Estonsko, Litvu a Lotyšsko. Sovětský svaz válčil za II. světové války s Finskem. SSSR bylo nečekaně napadeno Německem 22. června 1941 a kvůli nepřipravenosti Rudé armády postupovali Němci úspěšně hluboko do vnitrozemí Sovětského svazu. Teprve po bitvě u Stalingradu, i díky pomoci západních Spojenců a přesunu průmyslových závodů do bezpečných oblastí v okolí Uralu, se situace obrátila ve prospěch Rudé armády, která Němce vytlačila přes východní Evropu až do Berlína. Rudá armáda osvobodila střední a východní Evropu. Díky tomuto vítězství, za které zaplatilo 26 miliony mrtvými, zničenou velkou částí země a ekonomiky, získalo SSSR ohromnou prestiž a komunisté byli v určitém okamžiku vnímáni jako zachránci lidstva před nacismem. Nadšení však rychle vystřídalo zklamání, neboť Sovětský svaz si osvobozené země podrobil a udělal z nich pouze formálně nezávislé satelity s komunistickým zřízením. Po čtyřech letech těžkých bojů se stal Sovětský svaz supervelmocí společně se Spojenými státy. Zároveň Sovětský svaz získal nová území ve východní Evropě, obzvláště v Pobaltí, takže počet svazových republik stoupl na 15. Sovětský svaz se spolu se satelitními zeměmi Východního bloku podílel na studené válce, dlouhém ideologickém a politickém boji se Spojenými státy a jejich spojenci, v němž nakonec neuspěl kvůli ekonomickým problémům a také zahraničním a domácím nepokojům.

Na konci 80. let se poslední sovětský vůdce Michail Gorbačov pokusil reformovat stát politikou perestrojky a glasnosti, avšak Sovětský svaz se zhroutil a byl rozpuštěn. Práva a povinnosti Sovětského svazu převzala Ruská federace (Retrieved 20. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://cs.wikipedia.org/wiki/SSSR>).

2.2 Historie ledního hokeje ve světě

První zmínky o tom, co vzdáleně připomínalo tuto strhující hru, jsou ze starověké Číny. Před dvěma tisíciletími holdovali Peršané bojovné zábavě, při níž se dvě čtveřice hráčů pokoušely zahnutými holemi prohnat míček soupeřovou brankou vytyčenou dvěma sloupky. V Evropě, konkrétně ve Francii, se setkáváme s hoqutem, z kterého vznikl poangličtělý výraz hokej. Podél řeky Svatého Vavřince a dále na západ kolem velkých jezer žila řada dodnes věhlasných indiánských kmenů. Nejpočetnější a nejmocnější byl Irokézský svaz, u kterého se francouzští osadníci poprvé setkali s hrou zvanou Baggataway. Hůl pro hru připomínala Francouzům svým tvarem biskupskou berlu, v jejich jazyce la crosse, proto tak postupně začali nazývat i hru. Irokézové ji osadníkům nejednou předvedli a sami se naopak živě zajímali o hoquet; vytvořil se tak prvotní předpoklad pro pozdější prolínání obou her. V roce 1759 Britové zvítězili nad Francouzi ve válce, které předcházela dlouhotrvající tahanice o americké území. Kanada se stala vlastníkem ostrovního království. Nejen vojáci, ale stále čtenější kolonisté z Anglie, Skotska, Walesu a Irska přinesli do nově získané země hru zvanou hurling; někdy se ji také říká hurley. Z našich her se nejvíc podobala zaháněné, ale na branky se míček odpaloval plochou holí. Jiná hra, která byla přenesena z ostrovů na západ od evropské pevniny, se nazývala shinty a měla nejbliže k pozemnímu hokeji. Později se shinty přeneslo na led, nejprve „pěšky“, posléze i na bruslích. Roku 1856 po skončení Krymské války byl regiment kanadských střelců vrácen do posádek v Kingstonu a Halifaxu, jejich velitel jim rozkázal osvojit si pohyb na bruslích kvůli urychlení přesunu jednotek přes zamrzlá jezera. Pro zkrácení chvíle hráli vojáci s holemi hru, kterou ještě nešlo nazvat hokejem (Jenšík, 2011).

Obrázek 1. Hra severoamerických indiánů, zvaná bagattaway (Jenšík, 2011,12).

K prvním opravdovým průkopníkům ledního hokeje patřili studenti z McGillovy univerzity v Montrealu, kteří jako první postavili do branky brankáře. K prvnímu utkání v ledním hokeji došlo v kryté hale ve Victoria Skaiting Ring v Montreálu - 3. března 1875, při němž hrál v každém mužstvu už omezený počet devíti hráčů. V roce 1878 jako první přišli studenti montrealské univerzity s pravidly ledního hokeje, která určovala, že se hokejka může zvedat jen do výše ramen, protivník se nesměl napadat zezadu, nebylo povoleno ho držet za límec a kopat (Gut & Pacina, 1986).

Do Švýcarska zanesli hru mladí pánové z bohatých rodin, kteří trávili zimu v mondémních alpských střediscích. Anglie měla velký vliv na rozvoj kanadské hry a zakřivené hole ve spojení s bruslemi zaměřily na evropskou pevninu. Nejdříve se zásluhou dvou pařížských ledních paláců uchytila ve Francii. Prostřednictvím Berlína začaly zapouštět kořeny i v Německu, ponejvíce v Les Avants a Svatém Mořici. Angličtí námořníci a obchodníci začali hru vyučovat také ve Skandinávii. Nutno zdůraznit, že stále šlo o anglickou hru, která zatím s kanadskou neměla mnoho společného. Tato hra však postupně ovládla led v řadě zemí (Jenšík, 2011).

Nejstarší, nejproslulejší a nejprestižnější trofej hokejového světa byl a je Stanleyův pohár. Sir Frederick byl už v Anglii známý sportovec a v zemi javorového listu propadl po zbytek života lednímu hokeji. Muž, který jménem královny vládl obrovskému kanadskému dominiu, mohl svým vlivem dokázat mnohé. Začal tím, že se zasadil o výstavbu hokejové haly v Ottawě. Roku 1890 vyzval k měření sil hokejisty z Toronta, v té době považované za nejlepší v Kanadě, s hokejisty z Ottawy. Soupeři se tehdy rozešli smírně. Blízký spoluhráč a spolupracovník lorda Stanleyho tehdy přišel s nápadem, že by nejlepší mužstva měla každou zimu zápolit o stálou trofej a tak se i stalo. První, kdo získal tuto trofej, bylo neúnavné montrealské mužstvo AAA, které ji znovu obhájilo v roce 1894 a 1895 (Jenšík, 2011).

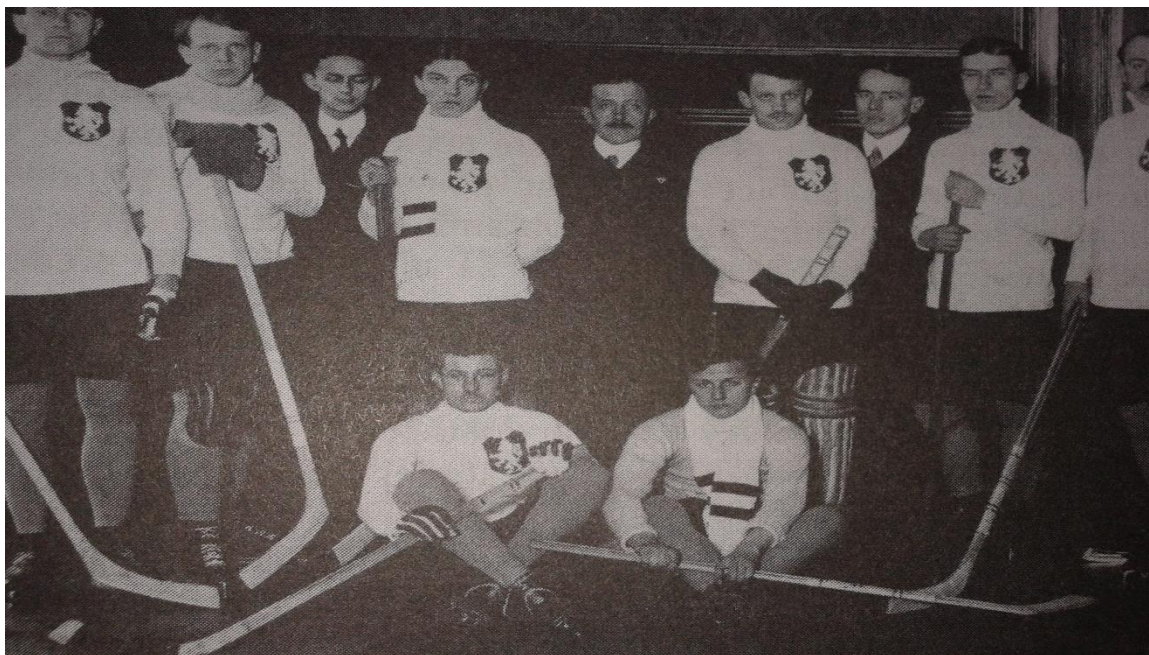
2.2.1 Historie ledního hokeje v Československu do roku 1950

Prvním českým hokejistou mimo jakoukoli pochybnost byl průkopník sportu v Království českém Josef Rössler, který v roce 1892 dovezl do Prahy hokejové hole a míček. Se svým bratrem založili v Praze Bruslařský klub. První tištěná zmínka o hokeji u nás pochází z roku 1894 v dvojčísle Sportovního obzoru. Velevýznamné prvenství se pak váže k 6. lednu 1901. Tehdy byl na kluzišti uprostřed cyklistického stadionu sehrán první předem ohlášený zápas dvou českých týmů, S. K. Slavia a B. Z. K. V sezoně 1903-1904 vyhrála Slavia první ročník turnaje o pohár věnovaný redakcí časopisu Sport a hry, který se pak na řadu let stal nejvýznamnější soutěží českého hokeje. V roce 1905 Josef Gruss, hráč kopané i hokeje a fotbalový sudí, napsal předsedovi Anglické hokejové asociace o autentická pravidla „kanady“, tedy hokeje s pukem. Sám je pak přeložil a vydal v knižnici časopisu Sport a hry, jinak se ale stále hrál hokej s míčkem (Jenšík, 2001).

Jak se má hrát předvedl svým spoluhráčům i protihráčům první kanadský hokejista hrající v Čechách. Anderson do míčku netloukl, ale vodil ho pěkně po ledě u hole a tahem také střílel. Svou odlišnou techniku vysvětloval tím, že v Kanadě by to jinak nešlo, protože se hraje s pukem a ne s míčkem (Jenšík, 2011).

Dne 15. listopadu 1908 vstoupil Český svaz hockeyový do LIHG neboli Ligue Internationale de Hockey sur Glace, ačkoli de facto, tím méně de iure, ještě neexistoval. To se podařilo až 13. ledna 1909, kdy byl do čela svazu jmenován Jaroslav Potůček. Místopředsedou se stal Emil Procházka, který se zasloužil o vstup Českého svazu do LIHG. Češi patřili k zakládajícím členům, dokonce byli v lize vedeni na druhém místě hned za Francií, až čtyři dny po nich byli zapsáni Britové, po dalších čtyřech dnech se stali členskými státy Švýcarsko a Belgie. Až téměř po roce, v září 1909, se přidalo Německo a teprve v roce 1912 Rakousko (Jenšík, 2001).

K prvnímu mezistátnímu utkání došlo dne 23. ledna 1909 v Chamonix. Sedmička hráčů poskládaná z mužstev I. ČLTK a Slávie změřila síly s mužstvem Francie v slávistických dresech a podle pravidel kanadské varianty hry prohrála 1:8, dva dny na to se Švýcarskem 2:8 a s Anglií 0:11, třetího dne s Belgií 1:4. Debakly na ledě provázely nedocenitelný diplomatický úspěch na kongresu LIHG. Díky Grusově angličtinářské výmluvnosti se podařilo prosadit uplatnění národního, nikoli státního principu: pro Čechy tedy právo samostatné reprezentace (Jenšík, 2001).

Obrázek 2. První čeští mistři Evropy: zleva Jaroslav Jarkovský, Otakar Vindyš, sekretář svazu Josef Laufer, Josef Šroubek, předseda svazu Emil Procházka, Jan Hamáček, Miloslav Fleischmann, Jan Palouš, Jan Fleischmann; pod nimi Jaroslav Jirkovský a Josef Rublič (Jenšík, 2001,19).

Pouze po dvou letech od prvního představení našich hokejistů na světové scéně získal český tým v Berlíně na 2. ME historicky první titul a o rok později se ho našim podařilo obhájit v Praze. Bohužel po protestech Němců o neregulérnosti bylo ME anulováno. O další rok později v Mnichově zvítězili Belgičané pouze díky většímu počtu vstřelených branek, český tým se k protestům neuchýlil. V roce 1914 na 5. ME v Berlíně se Češi opět stali mistry. Na čtyřech z pěti evropských šampionátů, kterých se před 1. světovou válkou české národní mužstvo zúčastnilo, třikrát vybojovalo první místo. O jeden titul je nakonec připravila hokejová diplomacie, jednou skončilo pouze horším poměrem branek druhé a nikdy nebylo poraženo, přitom mělo ze všech uchazečů o vavříny nejhorší podmínky pro dosažení vrcholu (Jenšík, 2001).

Lední hokej se v období před první světovou válkou rozvíjel u nás jen pozvolna, pěstovalo jej jen několik desítek hráčů. Hokejová výstroj byla nedostupná a byla převážně dovážena ze zahraničí. Nejvýznamnější kluby tohoto období byly z Prahy, SK Slavia Praha, AC Sparta Praha, Bruslařský závodní klub. (Gut & Pacina, 1986).

Po první světové válce Český svaz hockeyový změnil název na Československý svaz hockeyový. Svaz v roce 1919 sdružoval 25 klubů a 450 hráčů, včetně hráčů bandy hokeje a pozemního hokeje. V dubnu 1920 se hráči z Čech představili na olympijských hrách v Antverpách pod hlavičkou reprezentace ČSR a poprvé zde změřili síly s týmy Kanady a USA. I přes vysoké porážky od obou týmů vybojovala reprezentace ČSR poprvé v historii našeho

hokeje bronzové medaile z OH. Antverpská olympijská soutěž byla dodatečně prohlášena za I. MS a způsobila přečíslování turnajů, ale k tomu došlo až v roce 1982. Především však pod vlivem zámoří byla provedena rozsáhlá úprava pravidel. V ofsajdu se octne každý hráč, který převezme přihrávku směřovanou dopředu či rovně do strany. Místo poločasů jsou třetiny a každý tým bude mít v poli šest hráčů místo sedmi, přibudou i brankoví rozhodčí (Jenšík, 2001).

Netradičně proběhlo 6. ME ve Švédsku za účasti pouze domácího a našeho mužstva. Němci měli start na mistrovství zakázaný a ostatní evropská mužstva raději zůstala doma. V jediném zápase zvítězili po velkém boji Švédové a stali se poprvé ve své historii mistry Evropy, ale hlavně se zrodila velká rivalita, jež trvá až po naše dny (Jenšík, 2001, Jenšík 2011).

O rok později ve Svatém Mořici naši oplatili Švédům porážku, k tomu zvítězili nad domácími Švýcary a získali titul mistrů Evropy. Třetí evropské prvenství znamenalo, že putovní trofej se stala trvalým vlastnictvím Čechoslováků. Trofej mohla být vystavena v Praze už před I. světovou válkou, kdyby nám ale nebyl upřen primát z roku 1912 (Jenšík, 2011).

Na 1. ZOH a zároveň na 2. MS dopadli naši ještě hůř než rok předtím na „Evropě“ v Antverpách. 9. ME v Itálii, kam kvůli nemožnosti trénovat na přírodním ledě naši raději neodcestovali, se tak poprvé od roku 1911 uskutečnilo bez nás (Jenšík, 2011).

10. Mistrovství Evropy se uskutečnilo na začátku roku 1925 u nás ve Štrbském plese a ve Starém Smokovci, kde se v týmu ČSR poprvé objevil Josef Maleček, jeden z nejlepších prvorepublikových hráčů a evropských hokejistů 30. let. I jeho zásluhou jsme získali další titul mistrů Evropy, již čtvrtý, ale také se objevil starý problém umělé ledové plochy. A jak by asi vypadalo naše mužstvo při svém velkém nadání, kdyby několik pochybných dnů v naší ještě pochybnější zimě mělo k dispozici umělý led? (Jenšík, 2001).

O rok později v Praze na zasedání Mezinárodního olympijského výboru, na němž se s předsednictvím rozloučil osvědčený přítel českého sportu Pierre de Coubertin, bylo rozhodnuto, že týden zimních sportů z roku 1924 se zpětnou platností prohlašuje za I. zimní olympijské hry, a dále, že slavnost bílých sportů bude uspořádána nezávisle na letních hrách v každém olympijském roce. V témže roce byla v Praze v Holešovicích vybudována první ledová přírodní plocha s pevným hrazením a umělým osvětlením (Jenšík, 2001).

Rok 1927 byl na domácí scéně rokem vzestupu týmu LTC Praha. Tvůrcem týmu byl Jaromír Citta, který se začal intenzivně věnovat lednímu hokeji. Do mužstva přestoupilo několik vynikajících hráčů v čele s Malečkem a během krátké doby se stal LTC „neporazitelným“ superklubem a jeho hráči tvořili páteř národního týmu. LTC, jako jediný náš

tým, v případě nepřízní počasí putoval za umělým ledem do zahraničí, a to se logicky „podepsalo“ na jeho výkonnosti. (Gut & Pacina, 1986, Jenšík, 2001).

Olympijský turnaj a mistrovství světa byly poprvé zároveň i mistrovstvím Evropy, ale ve Svatém Mořici se nám v roce 1928 nedařilo a opět se potvrdila stará pravda, že bez intenzivního tréninku na umělém ledě se prostě vyhrávat nedá. Ke konci 20. let se v českých zemích bandy hokej na ledě již nehrál. První zcela samostatná organizace ctitelů puku se jmenovala Československý svaz kanadského hockeye a v roce 1929 sdružovala 43 klubů, 12 z Prahy, 14 z Čech, 12 z Moravy a Slezska, 5 ze Slovenska, byly tu také menšinové svazy: Německý a Maďarský. (Jenšík, 2001).

Na Mistrovství Evropy do Maďarska odjela dne 28. 1. 1929 naše výprava sebevědomě. Jak by také ne, když toho roku byla zima k hokejistům velmi přívětivá a hráči si zahráli a zatrénovali jako nikdy předtím. Ve vyrovnaném finále pak naši porazili Poláky a opět se po čtyřech letech stali mistry Evropy. Díky tomuto úspěchu rozhodla městská rada v Praze, že kladně vyřídí žádost pro stavbu zimního stadionu v západní části vltavského ostrova Štvanice. (Jenšík, 2001).

V době, kdy se tým LTC při své první účasti ve Spenglerově poháru úspěšně probil k trofeji, se poprvé hrálo v Novém Smokovci o Tatranský pohár, získala jej pražská Slávia, která ve finále porazila vídeňský WAC 6:0. Turnaje se účastnilo 13 mužstev a nadlouho se Tatranský pohár stal jednou z nejvýznamnějších hokejových soutěží ČSR. (Jenšík, 2001).

Začátek 30. let se nesl marným očekáváním na nedokončené umělé kluziště v Praze na Štvanici, na vině byly zbytečné průtahy, křížení zájmů, ale hlavně hospodářská krize, která se stále prohlubovala. LTC angažoval poprvé v historii československého hokeje Kanadana Blaka Watsona, který poprvé hrál v útoku s Malečkem a Hromádkou. Ve Vídni porazili místní WEV 2:1. Watson v týmu působil pouhé dva měsíce a sám nastřílel 36 gólů - z toho ve finále Spenglerova poháru proti EHC Davos (4:1) dva. Ukázal spoluhráčům, jak má vypadat trénink, ale bohužel byl problém v komunikaci, Blake neuměl česky. Když se nedočkal otevření zimního stadionu, domluvil si od ledna 1931 angažmá v Curychu. Začátkem roku 1931 do Prahy zavítal tým z kanadské Manitoby. V sobotu 17. ledna večer došlo ke dvěma ze tří historických premiér: poprvé v této zemi se hrálo na umělém ledě na Štvanici, i když stadion při otevření nebyl zcela dokončen – a navíc se tu poprvé představil tým z kolébky hokeje. Manitoba University porazila před sedmi tisíci dychtivých diváků LTC 2:0. Další den národní mužstvo uhrálo s Javorovými listy bezgólovou partii, vše umocnil první rozhlasový přenos hokejového utkání reportérem Josefem Laufrem. Přenos měl obrovský ohlas i proto, že

Manitobě se předtím neubráníl žádný z evropských soupeřů. Toho večera definitivně skončil český hokejový starovek (Jenšík, 2001).

Obrázek 3. Elitní formace týmu LTC Praha a reprezentace ČSR, zleva křídla Jiří Tožička a Karel Hromádka s centrem Josefem Malečkem (Jenšík, 2001, 74).

Toho roku se stal LTC prvním opravdovým mistrem země vzešlým z celostátně organizované soutěže, i když ve finálovém turnaji nad Dynamem České Budějovice až v posledních sekundách a sporným způsobem. Ve finále mistrovství porazil mistra německého svazu Troppauer EV, pouze 2:0 (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011).

Praha a celý národ se konečně dočkal, po velkých průtazích a komplikacích byl 6. listopadu 1932 slavnostně otevřen již zcela dokončený zimní stadion s kapacitou 10. 000 diváků na Štvanici. Na počest otevření hokejového stánku sehrála reprezentace ČSR přátelské utkání s Francií posilněnou dvěma Kanadany. Ten večer se obě mužstva rozešla smírně 4:4 (Gut & Pacina, 1986, Jenšík, 2001, Jenšík, 2011).

Obrázek 4. Zimní stadion v Praze na Štvanici (Jenšík, 2001, 82).

Činovníci LIGH byli nakloněni našemu hokeji a bez ohledu na neblahé zkušenosti z let 1912,1925,1932, kdy se u nás mělo konat, ale nekonalo ME, nám bylo přiděleno pořádání 7. MS a 18. ME. V sobotu 18. února 1933 byl zahájen první světový šampionát v Praze s plně obsazenou kapacitou stadionu. Mezi fanoušky ledního hokeje byl o tuto akci nevšední zájem, nejen v hledišti, ale i u rozhlasových přijímačů. Nevídané návštěvy pozměnily zcela tichou atmosféru předchozích šesti mistrovství světa, hráči byli překvapeni, poprvé se při šampionátu fandilo. Historickou premiéru na světové scéně měl rumunský brankář v ochranné masce. Reprezentace ČSR opět po čtyřech letech vrátila našemu hokeji evropský pohár a vybojovala bronzové medaile z MS. O titul a Masarykův pohár si zahrály zámořské týmy a trochu překvapivě se šampionem stal tým USA. Nezapomenutelnou postavou mistrovství byl famózně chytající brankář amerického týmu Gerry Cosby. Během devíti dnů světového šampionátu se ve štvanickém hledišti vystříдалo na sto tisíc diváků. Jedenáct zahraničních týmů opustilo Prahu s pocitem, že pořadatelé obstáli na výbornou. Co znamenala štvanická světová premiéra pro náš hokej, ocení teprve budoucnost (Jenšík, 2001, Jenšík 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/hokej-v-srdci/>).

Díky velkému úspěchu našeho týmu na šampionátu v Praze do následující sezony vykročilo už 146 klubů s 2270 registrovanými hráči a do pražských klubů zamířily čtyři posily z Kanady. Na mistrovství světa do Milána odcestovala naše výprava s kanadským hráčem hájící

barvy LTC. Howard Grant v roli poradce během zápasů na MS radil hráčům, jak střídat, ale poslední slovo měl svazový náčelník Lorenc. Díky tomu výprava ČSR skončila pátá a roztrpčený Kanadčan si v Miláně domluvil nové angažmá. V dalších letech docházelo k obměně kanadských hráčů v pražských klubech, ponejvíce to bylo znatelné v LTC. Největší posilou týmu se stal Mike Buckna, hrající trenér se slovenskými kořeny, který si díky svým zkušenostem a rozeným vůdcovstvím získal respekt i u mnohem starších hráčů. V Praze nakonec našel druhý domov, nastupoval v útoku spolu s Malečkem a Kučerou. V poválečných letech vedl reprezentační mužstvo ČSR (Gut & Pacina, 1986, Jenšík, 2001).

Prvním zahraničním hráčem, který reprezentoval ČSR, byl Angličan Harry Bate, 24. 2. 1936 nastoupil v utkání proti Kanadě (Jenšík, 2001).

Pozdě, ale přece se v roce 1937 zrodila hokejová liga. V neděli 3. ledna se sehrály první tři zápasy na přírodním ledě. Ve Vítkovicích remizovala Sparta 1:1, Jihočeši porazili Mladou Boleslav 3:0 a sláviště se vrátili z Popradu s prohrou 1:2 (Jenšík, 2011).

Hned druhý ročník hokejové ligy dopadl fiaskem. Bylo to následkem nepřízně počasí, hodně zápasů se hrálo na přírodním ledě, ale také se zápasy bezdůvodně odkládaly. Hlavní příčinou byl ale osudový rok 1938. Opavou zmítala nacionalistická hysterie sudetoněmecké partaje a v Bratislavě se rodily sny o slovenské autonomii. Písečtí, ač odkázáni na přírodní led, odehráli všechny zápasy, kromě nich to dokázal pouze I. ČLTK. Naproti tomu Troppauer a Pardubičtí stihli jen polovinu plánovaného programu, bratislavský tým odehrál pouhé dvě utkání, titul obhájilo LTC a hokejové ústředí se chtělo vrátit ke starému modelu (Jenšík, 2011).

Znovu po pěti letech hostilo hlavní město MS v ledním hokeji. V době, kdy Československá republika oslavila dvacet let své existence, si Praha svých deset hokejových dní patřičně užila. Světový hokej byl v Praze jako doma. Ze skupiny, kde kromě nás bylo ještě Rakousko, Kanada, Švédsko, jsme postoupili, ale los nám do čtvrtfinále přiřkl tým USA a Švýcarska. Náš tým se pod taktovkou kouče Buckny večer 16. února postaral o senzaci na úkor týmu USA, který porazil 2:0. To bylo poprvé ve světové soutěži, kdy jsme přehráli zaoceánského soupeře. Po zápase všichni diváci zpívali hymnu. Od výhry nad Švýcarskem a prohry v semifinále s Británií, změnil náš tým v poslední den mistrovství síly s Němci a ani Hitlerovy výhrůžky těsně před zápasem nemohly zastavit reprezentaci ČSR od vítězství 3:0. Výhra nad Německem byla národní manifestací a odpovědí Hitlerovi na jeho štvavý projev. Potřetí v průběhu šampionátu zpívalo celé hlediště státní hymnu, večer porazili Kanadčane ve finále Brity a stali se po desáté mistry světa. Kdo měl doma rozhlasový přijímač, poslouchal dlouhé hodiny přenosy od Josefa Laufera. Ve středu 16. a v pátek 18. února 1938 se hokej v této

zemi jednou provždy stal druhým národním sportem (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/hokej-v-srdci/>).

Obrázek 5. Tým, který dokázal poprvé na MS porazit zaoceánského soupeře, zleva:

Michálek, Maleček, Troják, Pergl, Pácalt, Z. Jirotko, Kučera, Cetkovský, Císař a Modrý (Jenšík, 2001, 100).

Podzim roku se nesl ve smutku nad ztraceným pohraničím v důsledku Mnichovského diktátu, čímž náš hokej přišel nejenom o německé kluby, ale i nejedno životaschopné středisko. Většina českých hráčů odešla do vnitrozemí. Po Mnichově nebylo na ligu ani pomyšlení, za mistra byl prohlášen tým LTC, který sedm župních soupeřů vyřídil celkovým skórem 61:1; nejvíc úsilí jej stála výhra 2:0 nad stále lepším se I. ČLTK. Středočeská župa s jedním zimním stadionem, 76 kluby a absolutní koncentrací reprezentantů byla jakýmsi státem ve státě, nikdo nepochyboval o její prioritě. Aspoň příležitost ke změření sil ti další dostat mohli (Jenšík, 2001).

MS v Basileji se hrálo už bez Rakušanů, kteří po anšlusu své země Německem byli přinuceni hrát za tým Hitlerovy říše. Po řadě smolných utkání se mužstvu s opraveným názvem Česko-Slovensko nepodařilo navázat na předešlou sezónu, navíc po několika týdnech po skončení šampionátu byla 15. března 1939 naše země obsazena Němci a začala šestiletá okupace, Slovensko vyhlásilo samostatný stát. V září došlo k vypuknutí II. světové války a další šampionát se uskutečnil až v roce 1947 v Praze (Jenšík, 2011).

Pod vlivem událostí v okupované zemi se musel hokej opět obejít bez ligy. Tragické události a nejistota co bude dál, velela zůstat u župního mistrovství završeného čtyřmi

kvalifikačními skupinami a turnajem jejich vítězů o titul. V rámci nacistické perzekuce vysokých škol došlo k rozpuštění vysokoškolského sportu. Ve čtvrtek 11. ledna 1940 změřil na popud třetí říše tým Čech a Moravy s týmem Německa síly v Praze na Štvanici. Krutý mráz neodradil od podívané osm tisíc diváků, trestání okupantů dopadlo 5:1 pro nás. Hrdinou večera se stal brankář Modrý a čtyřiaadvacetiletý František Pergl, který dal tři góly. Jako lvi se bili všichni hráči, aspoň malé zadostiučinění za okupaci a vraždění (Jenšík, 2001).

Na jaře 1941 zakázali okupanti činnost České obce sokolské a jejich členové vstoupili po tisících do sportovních klubů a přinesli tam věnem vklad v té době nad jiné cenný: činorodé vlastenectví, obohatili tak i hokejové hnutí. Soutěž dostala pevné základy, přední týmy cestovaly po venkově a utkávaly se s hostiteli v přátelských, ale prestižně vedených zápasech, před tisícovými návštěvami. Právě v těch těžkých časech se sport stal nezastupitelným národním svorníkem. Počet hokejových klubů a v nich zejména dorostenců a žáků utěšeně rostl. Mistrem ligy se stal překvapivě tým I. ČLTK, který o titul suverénní LTC připravil pouze jednou, ale po řadu let mu jediný dokázal vzdorovat (Jenšík, 2011).

Obrázek 6. Tým LTC Praha v sezoně 1943- 1944; zleva stojí Kus, Müller, Němec, Konopásek, Troják, V. Zábrodský, před nimi jsou Šťovík, Stibor, O. Zábrodský a Modrý (Jenšík, 2001, 19).

Návrat k osmičlenné lize byl naplánován na sezonu 44-45, ale v té se mistrovské soutěže vůbec nerozjely. S ohledem na blížící se konec války a rostoucí nebezpečí náletů se hrály pouze povinné turnaje v rámci jednotlivých žup pod hlavičkou zimních her. Nikdo se proto nezlobil, protože se blížilo osvobození naší země. A ne poprvé a ne naposledy v dějinách této země neúprosný tlak zvnějšku sehnal všechny dobré lidi do houfu a přiměl je vydat ze sebe to nejlepší. Zápas o udržení základních jistot, o zachování vlivu na výchovu mladé generace, se odrazil

i neuvěřitelném vzestupu, který zpevnil základy příštího velmocenského postavení našeho hokeje (Jenšík, 2001, Jenšík 2011).

Po válce se naše země jen pozvolna vpravovala do mírových kolejí, mnoho hráčů i funkcionářů válečné útrapy nepřežilo. I první hokejový zápas sezony, k němuž se po letech odloučení symbolicky proti sobě postavilo české a slovenské mužstvo, se uskutečnil až 22. listopadu 1945. Sparta porazila vysokoškoláky z Bratislavy 3:1. Zástupci českého a slovenského svazu vytvořili novou jednotnou organizaci s názvem Československé ústředí ledního hockeye. Tím došlo k obnově základů celostátní ligy. Do dvou skupin bylo za českou stranu zařazeno všech osm týmů, které měly hrát v lize 44-45. Slovensko mělo od roku 1940 zimní stadion v Bratislavě, která dodala dvě mužstva. Další mužstva byla z Popradu a z Banské Bystrice. Do čela šestičlenných skupin byly nasazeny LTC a I. ČLTK, za ŠK Bratislava hráli bývalí hráči LTC - Pergl, Losmín a hrající kouč Maleček. O titul si zahrály I. ČLTK s LTC, které vyhrálo premiérovou poválečnou státní ligu (Jenšík, 2001, Jenšík 2011).

Na státní svátek 28. října v roce 1946 bylo otevřeno třetí umělé kluziště v Československu. Třináct let po Praze a šest let po Bratislavě tak přišla velká chvíle Českých Budějovic, které o čtvrt roku předstihly Brno, zbylí ligoví účastníci spoléhali na mráz. Uprostřed sezóny se po sedmi letech vrátil do LTC i národního týmu Mike Buckna, také v I. ČLTK a ŠK Bratislava měli v sezoně Kanadany, ale Buckna byl jen jeden. Státní liga neprobíhala dle herního plánu a i finále se uskutečnilo až po mistrovství světa v březnu. Naštěstí aktéři odložených zápasů České Budějovice, Brno a další měli doma umělý led, soutěž tehdy vyhrálo LTC, které dvakrát ve finále porazilo věčné rivaly z I. ČLTK (Jenšík, 2011).

Od začátku sezóny došlo k úpravě pravidel, k ofsajdu už může dojít pouze na útočné modré a nově zavedené červené půlící čáře. Londýn měl hostit první poválečný šampionát, ale protože účast odřekla Kanada, na podzim 1946 nabídla Praze postoupení pořadatelských práv. Pod dojmem vzpomínek na léta 1933 a 1938 byla výzva s nadšením přijata. Trenér Buckna povolal do národního týmu Jaroslava Drobného, který se převážně věnoval světovému tenisu a hokejovou sezónu v tom roce chtěl vynechat, a také čtyřiatřicetiletého Františka Pácalta, na kterém stavěl ještě před válkou. V sobotu 15. února sledovalo vyprodané hlediště perfektní souhru národní mužstva, které porazilo Rumuny vysoko 23:1, v dalších dnech jsme porazili Rakušany 13:5, Polsko 12:0, Švýcarsko 6:1 a Belgie 24:0. V souboji neporažených podlehl ČSR Švédům 2:1 a sen o titulu se zdál být ztracen, ale po zápase s Českoslováky chyběly Švédům síly a druhý den stejným poměrem senačně prohráli s Rakouskem. Hráči Rakouska se „vytočili“ díky bouřlivému fandění z tribun do takových obrátek, že tomu sami nevěřili. Dav lidí vynesl hokejisty z ledu na ramenech. Ještě v ten den suverénním způsobem tým Mika

Buckny porazil výběr USA a stal se nesporně nejlepším mužstvem šampionátu, poprvé v historii mistrovství světa (Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/hokej-v-srdci/>).

Obrázek 7. Mistři světa z roku 1947: zleva stojící Vladimír Zábrodský, Trousílek, Sláma, Drobný, Pokorný a Kus, před nimi jsou Modrý, Konopásek, kouč Buckna, Troják, Stibor a Štovík (Jenšík, 2011, 216).

Při slavnostním zahájení olympijských her na přelomu ledna a února pohnutého roku 1948 ve Svatém Mořici byla československá výprava nejpočetnější po Švýcarsku a USA, vlajkonošem ČSR byl Vladimír Zábrodský. ČSR si počínalo při zápasech naprosto suverénně, na začátek rozstříleli Italy 22:3, Švédy, se kterými se naše výprava střetávala nejčastěji, udolali 6:3 a pak už to byla spanilá jízda. S Kanadou to bylo bez gólů 0:0, chybou bylo, že naši hokejisté se slabšími mančafy dostávali hodně branek, nepočítali s tím, že by to mohlo hrát roli. Navíc v Mořici při rovnosti bodů rozhodoval o pořadí podíl ve skóre a na tuto skutečnost hráče v průběhu turnaje neupozorňoval ani kouč Buckna. Tak se stalo, že ač neporaženi přijeli hokejisté z olympiády se stříbrnými medailemi. Bohužel po turnaji se rozhořel spor mezi Vladimírem Zábrodským a koučem Bucknou o tom, jaká taktika měla být zvolena. Za Zábrodským, který tvrdil, že tým měl víc útočit, stáli i někteří hráči. I v případě prohry

s Kanadou by ale stejně reprezentace získala stříbrné medaile (Jenšík, 2001, Lukšů & Palán, 2007).

Po únorových událostech se začali z naší země jeden po druhém vytrácet i hokejisté, první zmizel Maleček, následoval ho Matouš z I. ČLTK a další, kouč Buckna se pod dojmem šokujících zpráv rozhodl již natrvalo zůstat v Kanadě. V listopadu při přesunu z Paříže do Londýna spadlo nad kanálem La Manche letadlo s částí české reprezentace. STB se zprvu domnívala, že těchto šest hráčů emigrovalo. I přesto, že pět hráčů, kteří zahynuli v letadle, bylo z LTC, tým o vánocích 1948 po třetí za sebou s přehledem vyhrál Spenglerův pohár a po čtrnácté státní ligu. V Davosu pak bylo hráčům nabídnuto hraní zápasů pod hlavičkou národního mužstva v emigraci. To bylo při hlasování těsně odmítnuto, nicméně Oldřich Zábrodský a ani Miroslav Sláma se s týmem zpět domů nevrátili a nebe nad špičkovým hokejem se začalo povážlivě zatahovat. Ve Stockholmu naše parta obhajovala titul mistrů světa a úspěšně! Navíc poprvé v historii světových šampionátů porazili Kanadu rodilí Evropané. Premiéru na MS si odbyl v útoku vedle Konopáska a Zábrodského také Václav Roziňák, rovněž Kobranov a Bubník hráli výborně. Návrat našich hokejistů do Prahy se dal srovnat jen s triumfální cestou fotbalistů z mistrovství světa 1934 (Jenšík, 2001, Jenšík 2011, Lukšů & Palán 2007).

V roce 1950 už ale nesmělo LTC obhajovat Spenglerův pohár, bez řady opor už tým neměl sílu vzdorovat a v nové dvoukolové lize hned na úvod podlehl pozdějšímu vítězi soutěže ATK. Oporami vojenského klubu byli kmenoví hráči Hainý, Bubník, Jirka. Do Londýna měla odletět naše zlatá parta obhajovat zlaté medaile. V pondělí 13. března však začalo mistrovství světa bez ČSR. Důvodem mělo být neudělení vstupních víz rozhlasovým reportérům, což bohužel nebyla pravda. Pro výstrahu všem sportovcům, kteří by chtěli nelegálně opustit republiku, nejlépe posloužil hokejový tým. Modrý, Bubník, Konopásek, Roziňák, Kobranov, Jirka, Macelis, Hainý a další místo na světový šampionát putovali do komunistických lágrů, tak oplácel režim hokejistům jejich vzornou reprezentaci (Jenšík, 2001, Lukšů & Palán 2007).

2.2.2 Historie ledního hokeje v Rusku/SSSR

Sovětské mužstvo dosáhlo třiadvacetkrát na titul mistra světa a osmkrát vyhrálo olympijský turnaj, počtem titulů překonalo i Kanadu, kolébku této hry. Hokej se v zemi stal kultem pro obyčejné fanoušky i pro nejvyšší vrstvy (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

V Carském Rusku, stejně jako v Evropě, se hrál předchůdce ledního hokeje zvaný „bandy“. V Rusku koncem 19. století začali tuto hru vyučovat angličtí námořníci a obchodníci. V Petrohradu, který byl tehdy jeho hlavním městem, měli tehdy i svůj klub (Jenšík, 2011).

První začal hru pěstovat Sankpetěrburskij kružok lžubitělej sporta. Po několika tréninkových hodinách postavili dva týmy, černý a bílý, které spolu 8. března 1898 svedly první zápas ruské hokejové historie. Hrál se v sedmičkách a inspirace anglickou hrou byla zřejmá. Později se v této zemi ustálila varianta s jedenácti hráči na ploše o rozměrech fotbalového hřiště, která se řídila pravidly inspirovanými Skandinávií (Jenšík, 2011).

V zimě roku 1900 v Petrohradě na zamrzlé řece došlo k vyrazení oka jednoho z přihlížejících fanoušků hokejového mužstva Narva. Zranění oka způsobil předmět zvaný „kalbaška“ neboli kotouček. Tento kulatý dřevěný špalíček zatížený zatlučenými hřebíky byl předchůdce dnešního puku. Případ pronikl na veřejnost a stal se záminkou pro zákaz hokejových zápasů, starosta Petrohradu se tak pokusil zamezit dalším zraněním (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Na přelomu 19. a 20. století mělo carské sídelní město na řece Něvě deset bandyhokejových mužstev. Roku 1907 bylo sehráno první mistrovství. Vítězný tým, který si říkal Jusupovci, dlouho nenašel soupeře ani v Moskvě, Charkově, Archangelsku a v dalších městech. Vítězně vyšel i z turné po Německu a severských státech Evropy (Jenšík, 2011).

Dle Jenšíka (2001) na 2. ME konané 15. 2. - 17. 2. 1911 v Berlíně přijel ruský delegát českého původu Eckel, aby přihlásil do LIHG svou novou vlast – Rusko. Podle Guta a Paciny (1986) ale Rusko ještě ve stejném roce dne 25. 9. z LIHG vystoupilo.

Roku 1914 byl založen Všeruský svaz hokeje, to už ale byla za dveřmi I. světová válka, ve které se Rusko zřítilo do revolučního chaosu (Jenšík, 2011).

V 20. a 30. letech se dál v SSSR hrál bandy hokej, hráči se v něm zdokonalovali a byli neporazitelní. V roce 1932 přijel do Moskvy z Německa proletářský sportovní klub Fifte. Němci chtěli zájemce seznámit se základy kanadského hokeje, ale Rusové, kteří intenzivně celou zimu hráli hokej s míčkem, je snadno porazili, hlavně díky rychlosti hry. Kanadský hokej se v SSSR hrál před II. světovou válkou v ústavech tělesné kultury. Hokej s pukem se tak v Sovětském svazu začal rozvíjet až po válce. V té době byl už dlouho na programu olympijských her a kde jinde než na olympijských hrách lze ukazovat úspěchy země Sovětů. V poválečných letech bylo citelně málo bruslí a hráčského vybavení, hráči nosili na hlavách cyklistické nebo tankistické přilby. Sovětské trenéry trápil i nedostatek hokejových zkušeností. Jeden z prvních trenérů Arkadij Černišev se v roce 1946 dozvěděl, že v ruském zajateckém táboře jsou i bývalí němečtí hráči, kteří hráli kanadský hokej. A tak se za nimi vydal na první

hokejový průzkum. Sověti si sami vytvořili vlastní styl hry i vlastní trenérskou školu a svoji metodiku přípravy mládeže (Edelman, 1993, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Koncem února 1948 odcestovali hráči LTC Praha na zájezd do Moskvy vyučovat sovětské hráče lednímu hokeji. Všechny zápasy se odehrály na přírodním ledě stadionu Dynamo, soupeři se střídali, ze začátku šlo jen o modelová utkání. Ruští trenéři zkoušeli všechny možné varianty a hráče, ruské vedení pozorovalo hru a vymýšlelo, jak se připravit na další zápas. LTC bylo pro domácí velkou výzvou. Hostitelé si po každém zápase vybrali ze zahraničního týmu několik hráčů, kteří šli ruským hokejistům o hokeji něco povědět. Nejprospěšnějším instruktorem se stal brankář Bohumil Modrý, nejen díky svému mimořádnému poznání zákonitostí hry a přátelské snaze předat dychtivým žákům co nejvíc ze svého brankářského umění, ale v neposlední řadě také proto, že se dobře domluvil rusky (Jenšík, 1997, Lukšů & Palán 2007).

O nejlepší hokejisty se staraly jednotlivé mocenské složky v zemi, chránily je a každá měla svoje mužstvo. Stalin si vytvořil vlastní klub VVS, Berija řídil Dynamo, CDK bylo pod správou ministerstva obrany, Spartak spravovaly odbory Sovětského svazu. Dynamovci jezdili ve zvláštním železničním vagónu ministerstva vnitra, tým VVS se přemísťoval rychleji v soukromém letadle Stalina. 7. ledna 1950 při nouzovém přistání u Kolcova ve Sverdlovsku však letoun havaroval. Později se ukázalo, že letoun převážel skoro celé mužstvo a katastrofu nikdo nepřežil. Veřejnost se o leteckém neštěstí neměla dozvědět, Stalin rychle vytvářel nové mužstvo. Se zvláštní důsledností byli zvaní muži stejného příjmení jako ti, kteří zahynuli. Ve snaze zastřít leteckou tragédii musel klub hrát a navíc obstát v tvrdé konkurenci s berijovským Dynamem. V lize také docházelo k přímému podplácení hráčů. Resorty jednotlivých ministerstev využívaly všechny prostředky, aby přetáhly nejlepší hokejisty a oslabily soupeře, přestupy mezi kluby se nepovažovaly za zradu, všichni chtěli dostat byt a dobrý plat. Zcela odlišná politika platila pro účast sovětských sportovců v zahraničí, na každého bylo pohlíženo jako na potenciálního uprchlíka schopného vyměnit vlast za pohodlný život na západě. Úředníci se ale báli zbytečně, v té době ještě nikdo nechtěl zůstat v zahraničí, řada sportovců sovětskému systému důvěřovala. Jakýkoliv sportovní neúspěch na mezinárodním poli za vlády Stalina byl považován za prohranou bitvu. Stalin ještě nedlouho před svou smrtí tvrdě trestal porážky. Když v roce 1952 prohráli sovětské fotbalisty s Jugoslávií na OH v Helsinkách, padaly tvrdé tresty. Po smrti Stalina se situace trochu uvolnila, sportovcům už nešlo o život. Před prvním startem hokejistů na MS ve Stockholmu 1954 se řešilo dilema - pustit nebo nepustit. Nakonec se politici rozhodli, že tým musí do Stockholmu odcestovat. K všeobecnému překvapení

vyhrávalo sovětské mužstvo jeden zápas za druhým, jako poslední v řadě čekala Kanada. Sborné nikdo nevěřil a všichni čekali, že prohrají. Výsledek 7:2 pro Sovětský svaz však šokoval celý sportovní svět. Kanadáné považovali Sověty za žáky, ale od té doby začali sportovní komentátoři na celém světě mluvit o nové hokejové škole, o sovětském stylu. Takový pohlavek Kanadánům do té doby nikdo neuštědřil, za dva roky pak získalo sovětské mužstvo první olympijské zlato (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Obrázek 8. Premiéra týmu SSSR na MS a získání mistrovského titulu, horní řada: Bobrov, Šuvalov, Guryšev, Ukolov, Kučevskij, Žiburtovič, Vinogradov a Kuzin, před nimi: Mkrtyčan, Uvarov, Pučkov, Krylov, Byčkov, Chlystov a Babyč (Jenšík, 2011, 234).

Oproti fotbalu byl hokej nesrovnatelně finančně náročnější, byl nedostatek hokejové výstroje a bruslí. První umělá ledová plocha byla v Sovětském svazu postavena až v roce 1956. I přes tyto potíže brzo hráči Sborné dosáhli světové úrovně. Sověti naskočili do kolotoče světového hokeje až v 50. letech, přesto už v 60. letech byli mezi amatéry nejlepší na světě (Edelman, 1993, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>).

Sovětská olympijská vítězová však rozhodně neměli lehký život. Ivan Trekubov po skončení kariéry pracoval jako pomocný dělník, zklamání začal utápět v alkoholu, kterému zcela propadl. Osud Dmitrije Ukolova byl ještě tragičtější. Vydělával si jako řidič autobusu a po vleklých zdravotních obtížích rovněž propadl pití, nakonec zemřel v zapomnutí a nezájmu

okolí. Neštěstím těchto hráčů bylo, že nepřemýšleli o svém dalším životě po hokejové kariéře, sportovci se prostě stali nepotřebnými a na jejich místa nastoupili mladší hráči (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Na počátku 60. let zazářila jména nových hokejových hvězd. Například útočníci bratři Majerovové spolu se svým stálým partnerem Vjačeslavem Staršinovem, dále pak ruský medvěd Alexandr Ragulin, kterému se mezi obránci nikdo nevyrovnal. Znamení byla rovněž trojice Almětov, Loktěv, Aleksandrov nahánějící strach nejlepším brankářům světa. Anatolii Firsov patřil k vynikajícím hokejovým střelcům. Změna sestavy, řečeno hokejovou terminologií, proběhla i ve vedení Sovětského svazu. Na rozdíl od svého předchůdce Chruščova měl Brežněv pro hokej zvláštní slabost a přál si, aby všechny sovětské republiky a oblasti měly svá hokejová mužstva. Aby se vyhovělo generálnímu tajemníkovi, vznikaly týmy a stavěly se zimní stadiony i v oblastech, kde se o hokeji pramálo vědělo, například v Taškentu. Nejlepší mužstvo v SSSR bylo armádní CSKA, konkurovat mu mohl jedině Spartak Moskva, který ho dokázal připravit o titul mistra země (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Hokej získal v SSSR takovou oblibu, že během přímých televizních přenosů se ulice měst vyprazdňovaly, kdo se nestihl dostat domů, běžel k přátelům nebo známým, kteří bydleli na cestě. Úspěchy Sborné byly využívány i k řešení zahraničně ekonomických úkolů. Velvyslancům SSSR v Kanadě velmi pomohli hokejisté během první super série. V té době Sovětský svaz trápila krize způsobena katastrofálním nedostatkem obilí, dva roky se snažilo SSSR získat pomoc od kanadské vlády, ale domluva vážla na penězích. Po tomto utkání se však velvyslancům podařilo s kanadskou stranou všechny dohody podepsat. Každé vítězství Sborné v jakékoli soutěži bylo vždy velkým přínosem pro diplomacii. Proto v zemi, kde se turnaje konali, byly prakticky veškeré zmrazené smlouvy ihned podepsány (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

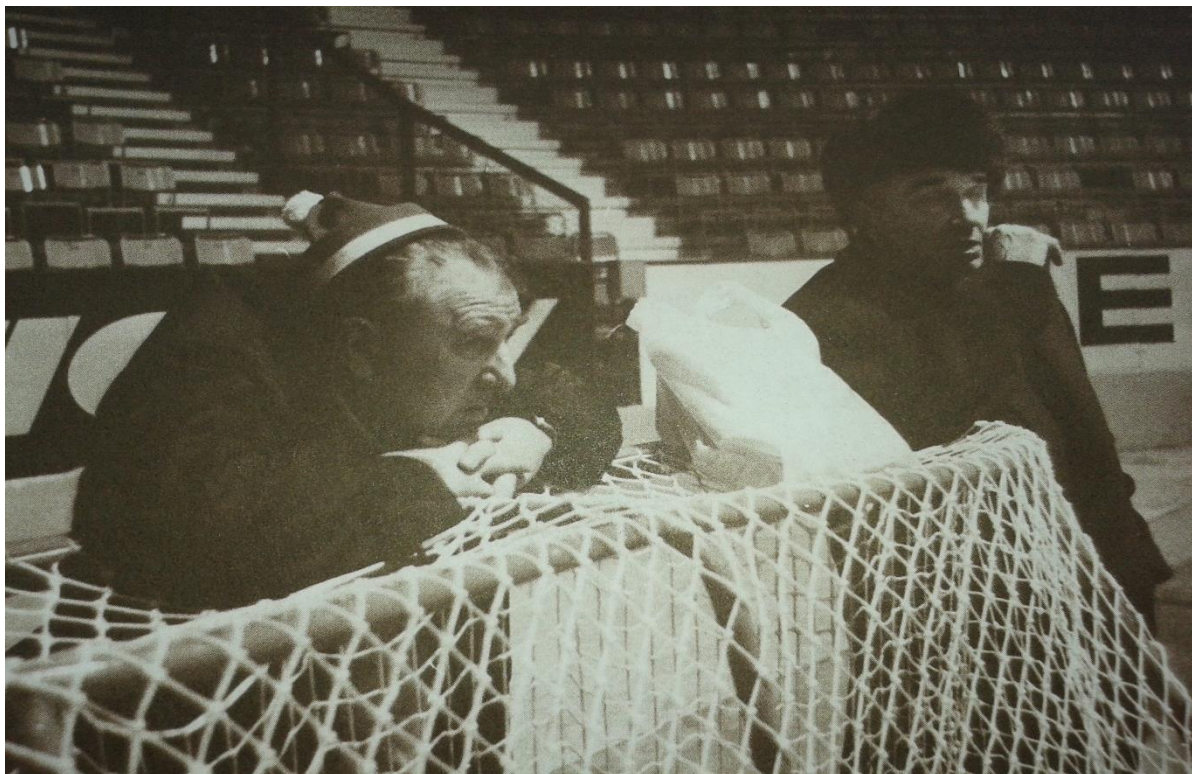
V roce 1967 se sovětské vedení poprvé rozhodlo využít hokej pro politické cíle. Z Československa přicházely poplašné zprávy, Praha byla na pokraji rozvodu s Moskvou z ideologických důvodů. Kreml podnikal všechno možné, aby si udržel mladšího bratra, včetně využití vášně Čechů a Slováků k hokeji. Na mistrovství světa ve Vídni měli Sověti ještě před odehráním všech zápasů jisté první místo. Otázka ale zněla, kdo bude na druhém místě a kdo získá bronz, Československo, Švédsko nebo Kanada. Zlato měli v kapse Sověti, poslední zápas s československým týmem byl důležitý pouze pro soupeře. V případě naší výhry bychom získali stříbro nebo bronz, v opačném případě konec bez medaile. Moskva se štědrostí vítěze chtěla poskytnout Československu dar a zápas přenechat týmu ČSSR, s tím ale trenéři Sborné Tarasov

a Černišev nesouhlasili a dali pokyn hráčům hrát na vítězství. Rostoucí napětí mezi Moskvou a Prahou se plně projevilo právě v tomto utkání. Českoslovenští hráči hráli velmi ostře a stejně tak i mluvili, obzvláště nepříjemný byl Jaroslav Holík. Na konci utkání neudržel Ragulin nervy a vrhl se na Jaroslava Holíka. Nakonec Ragulin nečekal na verdikt rozhodčích a sám odjel na trestnou lavici. Sborná zvítězila 4:2, českoslovenští hokejisté zklamaně opustili led. Zato Švédové, kteří obsadili druhé místo, vyjádřili šampionům mimořádnou vděčnost, děkovali hokejistům SSSR, jak se čestně zachovali v tomto zápase (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Sovětský svaz vítal vítěze bez květin, nebyla totiž splněna žádost strany a bylo jasné, že budoucí zápasy s týmem Československa budou značně vyhrocené. Čechoslováci byli připraveni porážku většímu bratrovi vrátit. Podařilo se jim to hned několikrát, poprvé další rok na olympijském turnaji v Grenoblu ve slavném zápase s výsledkem 5:4. Sborná si přesto udržela šanci na zlaté medaile i v případě, že by zápas ČSSR se Švédskem skončil alespoň remízou. Švédům už o nic nešlo, už bylo jasné, že skončí bez medailí, ale i tak remízu uhráli. Sověti získali zlaté medaile, tak se jim Švédové odvděčili za šampionát z Vídně. Každé vítězství Sborné ještě zvyšovalo protisovětské nálady v Československu a velvyslanectví v Praze o tom informovalo ministerstvo zahraničí SSSR. Sovětská diplomacie radila neposílat do ČSSR žádné sovětské sportovce na zápasy s kontaktním bojem. Československo už nechtělo být komunistickou zemí, snilo o socialismu s lidskou tváří. Kreml tehdy přijmul krajní opatření a tak v srpnu 1968 vjely do Prahy sovětské tanky. Sportovci se stali politickými rukojmími (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Ideologická příprava sovětských sportovců byla mimořádně důkladná. Před zahraničními turnaji byl vždy celý tým odvezen do Kremle k Leninově hrobce, aby si připomněl vysoké ideály komunismu. Sám Anatolij Tarasov v kritických okamžicích zápasů někdy hlasitě zpíval Internacionálu k povzbuzení svých svěřenců. Na počátku 70. let byla sovětská nadvláda v hokeji absolutní. I sami hráči se cítili divně, fanoušky už začala trochu nudit předpokládaná jistá vítězství sovětské Sborné. Tajemný hokej kanadsko - americké NHL zůstal poslední nedobytou baštou a Sověty čekala legendární super série v roce 1972. Bosové NHL měli pochybnosti ohledně návštěvnosti, pak ale udělali v Kanadě průzkum a zjistili, že více než 90% obyvatel chtělo zápasy domácího mužstva se Sověty vidět. Nešlo jenom o hokej, otázka, kdo je silnější, byla v období studené války velmi vyostřená. Kanadčané brali tuto výzvu jako válku. Vše bylo rozehráno tak, aby to nebyl jen sportovní duel kanadského a sovětského týmu. Událost byla prezentována jako bitva svobodného západního světa s komunistickým systémem, série

probíhala na vrcholu studené války. Pochybnosti panovaly i v Sovětském svazu, politici se báli prohry s Kanadou s dvouciferním skórem, ale Brežněv chtěl, aby hráči byli podrobeni řádné zkoušce v boji. Výsledkem byl podpis dohod o čtyřech utkáních v Kanadě a čtyřech v Moskvě (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Obrázek 9. Dvě světové trenérské legendy ze SSSR: Anatolij Tarasov a Arkadij Černišev (Jenšík, 2011, 554).

V roce 1974 se rozehrála nová super série, která měla přinést obrovské peníze do rozpočtu SSSR, vedení přijmulo podmínky WHA hlavního konkurenta NHL. První polovina série odehraná v Kanadě skončila na zápasy nerozhodně 2:2. V moskevských soubojích pak Kanadčané remízovali a třikrát prohráli, hráli agresivně a při jednom utkání vyvolali potyčku, která trvala deset minut. Hráči Sborné na tento styl hry nebyli připraveni a zkoprněli sudí si nevěděli rady, neměli zkušenosti s roztrháváním takových rvaček. V polovině 70. let probíhala série zápasů vybraných klubů NHL a nejvyšší ligy Sovětského svazu. Moskva vybrala armádní tým CSKA a Křídla Sovětů. Utkání CSKA s Philadelphií Flyers se od prvních minut změnilo ve skutečný hon na sovětské hokejisty. Puk se nacházel v jednom rohu kluziště a sovětského hráče atakovali ve druhém, každou chvíli byl někdo sražen na led. Na protest kouč CSKA Konstantin Loptěv odvolal hráče do šatny. Po šestnácti minutách dohadování se hráči vrátili zpátky, ale výsledkem byla prohra 1:4 a zkažený zápas. Křídla Sovětů dostala lekci od Buffala

Sabres, s nimiž prohráli 6:12. Přes tyto dvě porážky sérii nakonec vyhrála sovětská mužstva a triumfální tažení Sborné pokračovalo. Sověti získali zlaté medaile na olympijských hrách, mistrovstvích světa i vyzývací pohár, koneckonců nic jiného stranické a vládní vedení země ani neočekávalo. Všichni hokejisté byli členy komunistické strany nebo Komsomolu, za porážky strana ukládala přísné tresty. Na MS 1974 ve Finsku Rusové prohráli s Československem 2:7. Následně si jednoho po druhém na kobereček pozval sovětský velvyslanec Stěpanov a vedl s hráči velmi nepříjemný pohovor. Borisi Michajlovovi dokonce vyhrožoval vyloučením ze strany. Druhý zápas s československým mužstvem vyhráli 3:1 a velvyslanec pozval celé mužstvo na slavnostní večeři na ambasádu. Sovětský velvyslanec ve Finsku ale na potupnou porážku nezapomněl a bez ohledu na to, že Sborná opět přivezla zlaté medaile, byl starší trenér Vsevolod Bobrov odstraněn z vedení mužstva (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>).

Na olympijský turnaj v Lake Placid přijela Sborná ve velmi napjaté situaci. Rudá armáda v té době vstoupila do Afganistánu, Washington potřeboval za každou cenu nějakou odvetu. Sovětští sportovci se tak mimoděk dostávali prakticky do první linie studené války, příprava k soutěži probíhala za velmi zvláštních podmínek. Hokejisté byli ubytováni v budově, která se po skončení her měla stát vězením pro mladistvé. Sovětským hvězdám se ve finále postavili studenti amatéři vybraní do národního mužstva USA. V přátelském utkání těsně před zahájením her je pak Sověti doslova smetli z ledu, v zápasech o medaile všichni čekali podobný výsledek. Najednou však jako blesk z čistého nebe přišla porážka. Američtí mladíci zvítězili nad mistry, před nimiž se nejednou třásl i profesionálové z NHL. Ohledně vítězství USA na turnaji panovali dohady a Sověti pojali podezření ohledně zakázaného dopingu amerických hráčů. V pozadí měl stát otec rychlobruslaře Erica Heidena, který byl magnátem ve farmaceutickém průmyslu. Heidenův syn tehdy vyhrál zlato na všech tratích, což nedokázal nikdo před ním ani po něm. Heiden senior si jako pravý Američan upřímně přál, aby zvítězila celá olympijská výprava Spojených států. Navíc v té době byl boj s dopingem nedokonalý a neprobíhaly systematické kontroly. Takže mnoho sovětských hráčů a funkcionářů se domnívalo, že pro vítězství americká strana učinila naprosto všechno. Po neúspěchu v Lake Placid sovětská reprezentace sbírala zase jako dřív jednu zlatou medaili za druhou (Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>).

Po neúspěchu na ZOH 1980 hlavní trenér Viktor Vasiljevič Tichonov vytvořil nové mužstvo se základní pětkou- Fetisov, Kasatonov, Makarov, Larionov a Krutov. Tuhle slavnou řadu mnozí považují za nejlepší a nejsehranější v historii světového hokeje. Nebylo jisté, jestli by tito hokejisté dosáhli takové slávy jako jednotlivci, ale právě v kolektivním pojetí dovedl

znamení trenér Tichonov k dokonalosti Tarasovův kombinační styl Sovětské hokejové školy, kdy pět hráčů brání a pět útočí. Rudá mašina byla bezesbytku produktem sovětského sportu. Tato hokejová škola sice byla jedinečná, ale systém přípravy nemohl fungovat bez státní podpory. Takže když se tehdy blížil rozpad Sovětského svazu, přesně sladěný mechanismus se začal zadrhávat (Gut & Pacina, 1986, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>).

První sovětský hráč, který podepsal v březnu 1989 smlouvu s klubem NHL s týmem Calgary Flames, byl Sergei Priakhin. Mnozí sovětští hokejisté se báli nejistých časů a žebrácké penze doma v Rusku. Proto ti, kteří nemohli legálně odejít do zámoří, emigrovali s touhou splnit si svůj sen. Jako první nelegálně opustil zemi Alexandr Mogilnyj. Hráč CSKA, reprezentant, mistr světa a olympijský vítěz odešel do NHL. Po vzoru Mogilného pak už oficiálně odcházeli do NHL i další znamenití hráči 80. let jako Fetisov, Kasatonov, Larionov, Krutov. Hráči si chtěli zahrát a užívat svobody, všichni svorně odmítali věčná soustředění. Nesouhlasili s metodami Viktora Tichonova a dokázali svou výjimečnost rozvíjet dál v NHL bez vlivu tohoto kouče. Po uvolnění těch nejlepších už nebylo prakticky možné brzdit odchod sovětských hokejistů do NHL, výborní hráči byli za mořem vítáni s otevřenou náručí. Nejvíce na těchto odchodech vytěžil tým Detroit Redwings, kam zamířili Fjodor, Konstantin Kozlov, Larionov i Fetisov. Tito hráči pak dvakrát pomohli týmu k výhře Stanley Cupu. Ze Sovětského svazu odešli hokejisté nejvyšších kvalit, kteří určovali mistrovskou úroveň, na nich stála hra Sborné. Složitá ekonomická situace nutila mnohé k odchodu i do nižších zámořských soutěží, na takzvané farmy, kde mohli strávit celou kariéru, aniž by se dostali do NHL. Pro mnohé to tak znamenalo krok zpět, zvykali si na nový způsob hry, aniž by rozvíjeli své předpoklady. Během 90. let byla tímto způsobem na farmách NHL zmařena nejméně stovka mladých talentů, kteří byli necháni na pospas tohoto nedomyšleného systému. V 90. letech ruská federace prakticky zastavila financování veškerého sportu, úroveň kdysi prvotřídního domácího hokeje prudce klesla. Kluby postupně přecházely do soukromých rukou, tréninky i hra se budovaly na jiných zásadách. V roce 1992 přijela dokonce Sborná na zimní olympijské hry bez vlajky a bez hymny, takový případ olympijská historie do té doby nepamatovala. Rusové pod názvem Společenství nezávislých států zvítězili, i když v týmu nemohl být nikdo z těch, co odešli do NHL. Zlatá medaile z MS z Německa 1993 byla dvacátou třetí a na dlouho poslední zlatou medailí v dějinách ruského hokeje. Až do roku 2009, dokonce i se superhvězdami z NHL, to dlouho na šampionátech neklapalo. Rusové opustili starou školu a dlouho nevěděli, jaká bude ta nová, přáli si navázat na historii, která se už asi opakovat nebude (Edelman, 1993, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>).

3. Cíl práce

Hlavním cílem mé diplomové práce je historie vztahů Československa a Ruska/SSSR s důrazem na politické ovlivňování a rovněž zmapování historie ledního hokeje v obou zemích.

K dosažení hlavního cíle jsem si vytyčil vedlejší cíle:

- popsat historii ledního hokeje ve světě
- zmapovat vztahy sovětského a československého hokeje
- srovnat odlišnosti sovětského a československého hokeje
- srovnat politické vztahy Sovětského svazu a Československa

4. Metodika

4.1 Sběr pramenů

Při tvorbě této diplomové práce jsem se zaměřil na opatření literatury, která má vztah k danému tématu. K tomuto jsem využil služeb městské knihovny v Šumperku, kde jsem si zapůjčil několik knih. Jednalo se o publikace o ledním hokeji. Nejdříve jsem svou pozornost upnul na knihy českých autorů, kteří se zabývali historií ledního hokeje, našel jsem publikace převážně staršího data. Několik kusů nejnovějších knih českých autorů jsem si zakoupil prostřednictvím internetového knihkupectví. Díky laskavé pomoci p. Davida Lukšů z redakce sportu České televize jsem získal anglicky psanou knihu o historii sportu v SSSR.

Dále jsem svou pozornost zaměřil na internet, abych si opatřil více informací o historii sovětského i českého hokeje, zejména jsem se snažil využít archiv redakce sportu České televize, ve kterém se nachází hodně dokumentů s touto tematikou, rovněž jsem navštívil a využil dokumentární filmy z archivu Slovenské televize.

4.2 Analýza pramenů

Po získání potřebného množství materiálu pro mou diplomovou práci jsem plynule přešel k analýze pramenů. Nejvíce publikací pochází od Miloslava Jenšíka, který se u nás v největší míře zabývá historií ledního hokeje v Československu/České republice od úplných počátků až po současnost. Převážná část mé práce je založena na informacích pramenících z knih tohoto autora. Informace o sovětském hokeji jsem čerpal z dokumentu ruské televize O svérázu sovětského hokeje a z anglické knihy od Roberta Edelmana, kde jsem našel řadu zajímavých informací.

5. Výsledková část

5.1 Historie vztahu ledního hokeje

V roce 1947 Československo v Praze vybojovalo první titul mistrů světa, ale mezi soupeři chyběli Kanadčané. O rok později na ZOH ve svatém Mořici náš tým po bezgólové remíze s Kanadou dovezl stříbrné medaile. V roce 1949 ve Švédsku naši hráči poprvé v historii porazili Kanadany, ve finále pak zdolali i domácí Švédy a opět se stali světovými šampióny! Bilance oněch třech let byla vskutku výmluvná: dvakrát světový vavřík, stříbrná medaile ze ZOH a nepřetržité evropské prvenství. Kdo ví, kolik takových šampionátů ještě mohlo být, to by ovšem zlatou partu nesmělo stihnout podivné prokletí. Všechno začalo na podzim 1948 při zájezdu národního mužstva do Paříže a Londýna. Šest hráčů, mezi nimi pět mistrů světa, našlo smrt ve vlnách Lamanšského průlivu. Letadlo zmizelo beze stopy, až mnohem později vydalo moře neidentifikovatelné pozůstatky. Protože k této tragédii došlo jen pár měsíců po únorovém puči, STB měla za to, že nejde o letecké neštěstí, nýbrž o rafinovaný únik do emigrace. A protože v dalších měsících se několik reprezentantů opravdu nevrátilo domů, začala se nad celým mužstvem stahovat černá mračna (Lukšů & Palán, 2007).

Hokejové mistrovství SSSR se hrálo od roku 1946. Důležitým mezníkem v historii sovětského ledního hokeje byl rok 1948, kdy v únoru sehrálo moskevské mužstvo tři přátelská utkání s LTC Praha, v té době nejlepším klubovým týmem v Evropě, s výsledky- 3:6, 5:3, 2:2. Šlo v podstatě o neoficiální střetnutí československé a sovětské reprezentace a také to bylo první mezinárodní utkání v SSSR (Gut & Pacina, 1985).

Rusové ukazovali svoje hokejové vlohy. Bruslit uměli výborně, ačkoliv neměli pořádné brusle a ze začátku ani žádné chrániče. Nedělali z toho vědu a klidně si okopírovali výstroj hráčů LTC, když ji nechali po zápase v šatně. Po olympiádě neměli hráči LTC chuť vydat ze sebe maximum, zápasy brali spíš jako trénink, naopak Moskvané to brali jako velikou výzvu. Nehráli příliš tvrdě, spíš sprostě, hodně hákovali. Opravdu výborný hráč byl Bobrov, další pak Černišev s Tarasovem – všechno budoucí slavní trenéři hokejové Sborné (Lukšů & Palán, 2007).

5.2 Padesátá léta

V Sovětském svazu se už několik sezón hrálo hokejové mistrovství SSSR. Reprezentanti, kteří do roku 1954 vystupovali pod hlavičkou Moskvy, polykali denní dvoufázové tréninky pod taktovkou trenéra Tarasova (Jenšík, 2011).

Tragické okolnosti se nevyhýbaly ani sovětskému hokeji. Nejprve v roce 1948 zahynul při leteckém neštěstí celý tým Spartaku Moskva a o dva roky později v prvních lednových dnech havarovalo letadlo týmu VVS. Naštěstí pro sovětský hokej v něm chyběl nejlepší hráč té doby Vsevolod Bobrov, který zaspal ranní odlet, a i dva jeho spoluhráči Šuvalov a Vinogradov. Prvně jmenovaný zájezd vynechal a druhý si odbýval distanc na dvě utkání. Pokažený budík zachránil i vedoucího mužstva Kolčugina, který už seděl v osudném letadle, když těsně před startem dostal příkaz vrátit se pro Bobrova a přivést ho možná co nejrychleji za ostatními (Jenšík, 2011).

Českoslovenští reprezentanti měli před obhajobou mistrů světa absolvovat tréninkový tábor, kterého se měli účastnit i sovětsští hokejisté, kteří účast nakonec odmítli. Toto odmítnutí svádělo ke spekulacím, že se v Moskvě už vědělo o československých mistrech „na odpis“, a tak by se s nimi Bobrov a spol. už neměli stýkat. V pondělí 13. března 1950 naši hráči na mistrovství světa neodcestovali, večer se pak většina hráčů setkala v hospodě U Herclíků, kde padali drsné výroky na adresu poúnorových vládců. Hráči byli poté pozatýkáni a později odsouzeni ve vykonstruovaných procesech k mnohaletým trestům, ke ztrátě majetku a občanských práv (Jenšík, 2011).

Odsouzení hráči tvořili páteř národního mužstva. Ztráta jedenácti hvězd však citelně oslabilo nejen co do hodnoty, ale i početně také domácí ligu (Jenšík, 2001).

Podle Konopáska (Lukšů & Palán, 2007) měla být celá akce řízena z Moskvy, aby jim jako zlatá československá reprezentace nestála v cestě k budoucím úspěchům.

Konopásek se rovněž domníval, že to byla z jejich strany zbytečná obava. Když konečně Sověti vstoupili na mezinárodní scénu, byli v takové formě, že my bychom jim moc neublížili. Hráli úplně jiný hokej, než bylo do té doby zvykem: ne moc technický, ale daleko tvrdší. Měli perfektně pojištěno, že první budou jenom oni a nikdo jiný. V každém případě naše zlatá parta to už být nemohla (Lukšů & Palán, 2007,161).

V jedenapadesátém roce se veřejnost ještě nestačila vzpamatovat a byl tu nový šok. Režim neměl na kruté čistce dost; dres se lvíčkem zůstal už provždy nedostupný i dalším vynikajícím borcům v čele s mistry světa Františkem Mizerou, Čeňkem Píchou a Františkem Vacovským. Dobrovolně se jej zřekl Vladimír Bouzek, aby nemusel převzít kapitánskou funkci. Byla to

pocta, ale mohl ji přijmout kamarád vězňených? Na pařížské mistrovství světa nemohli hráči zatím ani pomyslet. Jedinými zatěžkávacími zkouškami se stala dvě utkání v Moskvě. Následné prohry s Rusy 2:5 a 1:7 pak vyvolaly zděšení (Jenšík, 2001).

Na ZOHL do Osla o rok později se naši ještě bez Rusů uvedli jako uchazeči o medaili. Když Polákům, Norům a SRN nastříleli v pohodě dvacet gólů, proti Kanadě tým následně propadl a prohrál 1:4. Den po výhře nad Finy a další výhře nad Švýcary před posledním dnem stále žila naděje na obhajobu svatomořického stříbra. Remíza Kanady s Amerikou však způsobila smutné procitnutí ze stříbrných snů. O evropský primát a bronzové olympijské medaile jsme se utkali se Švédy na základě rozhodnutí LIHG, i když jsme původně obsadili v tabulce díky lepšímu poměru branek třetí místo. Pětkrát za sebou národní mužstvo porazilo švédský tým, po šesté už to ale nevyšlo a z výhry se nakonec radovali Švédové (Jenšík, 2001).

Při zájezdu do Moskvy v únoru 1953 nastoupila naše reprezentace oficiálně zase jenom proti výběru Moskvy s krutou prohrou 2:8. Ve druhém utkání vsadili naši na důslednou obranu a po neproměněných šancích utrhli novou, ale snesitelnější prohru 0:2. Porážky od Rusů pálily víc než které jiné, a už to tak zůstalo. Naši fanoušci dosud neviděli hrát Rusy a tak nad výsledky zájezdu mávli rukou, všeobecně se věřilo v nařízené porážky. Mistrovství světa v Curychu se muselo obejít bez Kanadčanů a Američanů. Tyto skutečnosti byly výsledkem kritiky obou mužstev za „přátelskou“ remízu z loňské olympiády. I z dychtivě očekávané premiéry Rusů sešlo, po Bobrovově zranění generálové sovětského sportu odložili přihlášku o rok. Naši byli po smrti Gottwalda odvoláni a jejich zápasy byly anulovány. V té chvíli už byli Švédové prakticky mistry světa. Druhé místo ve vykradeném šampionátu spadlo z nebe týmu SRN (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011).

Roku 1954, kdy Bobrov a spol. už byli nachystáni na svůj první světový šampionát, dostalo konečně mužstvo Moskvy dva týdny před zahájením definitivní souhlas k vykročení z té podivné ilegality. První oficiální mezistátní střetnutí Sborné SSSR proběhlo 12. února na ledové ploše stadionu Dynamo a k nepochybnému zděšení svých politiků prohrála s Československem 3:5. V té chvíli už účast na šampionátu nešlo odvolat, ostatně dva dny poté v odvetě Rusové vyhráli 2:0 a ve Stockholmu pak dosavadním hokejovým velmocem vypálili rybník. Rusové porazili sebevědomé Kanadčany 7:2. To byl neuvěřitelný výsledek pro nováčka světové scény a je korunou senzací dosavadní historie šampionátů (Jenšík, 2011).

V roce 1955 byli ve vší tichosti propuštěni perzekuováni mistři světa Modrý, Kobranov, Bubník, Konopásek, Roziňák, ale hrát v reprezentaci je komunistický režim už nenechal. Na MS v Německu si naši věřili, obzvláště když v přátelském utkání před mistrovstvím uhráli s Kanadou remízu. Na šampionátu s nimi ale smolně prohráli a druhý den také s Rusy. Kanada

porazila Sbornou 5:0 a stala se světovým šampionem před SSSR. Naši si po šesti letech odvezli ze světového šampionátu bronzovou medaili. Poprvé v padesátých letech skončil náš tým mezi prvními třemi (Jenšík, 2001).

Cortina, město v italských Dolomitech, se v našem hokeji stalo na dlouho synonymem totálního neúspěchu. Mužstvu chyběli zkušení brankáři a nesmyslné zásahy komunistických funkcionářů do složení mužstva se projevily na jeho hře. Jedinou útěchou našich byl fakt, že jako jediní jsme olympijským vítězům ze Sovětského svazu dali čtyři góly. A ještě před našim vzájemným zápasem dostala Sborná od všech soupeřů jen jediný (Jenšík, 2011).

O rok později si v Moskvě naši se Sověty zopakovali umístění z pětapadesátého. První Švédové využili neúčasti zámořských týmů; reagovali tak na brutální sovětský zásah proti maďarské revoluci z podzimu minulého roku (Jenšík, 2011).

Před startem na MS v Oslo na přelomu února se hledalo nejvhodnější složení reprezentačních formací, stále to nebylo ono. Potvrdila to i brněnská prohra 3:6 s Rusy. V lize už naplno hráli i poslední mistři světa, kteří byli propuštěni z vězení. Roziňákovi táhlo na šestatřicet, ale daleko mladším obráncům ujížděl. Augustin Bubník hrál v Motorletu jak v obraně, tak v útoku, často dlouho bez střídání, stále ale na vysoké úrovni. Bubník byl opravdový lídr týmu. Věk měl optimální, bylo mu devětadvacet. Jenže o zařazení těch dvou si mohl trenér Rejda nechat jen zdát, stejně jako o Kobranovovi, který působil pod jeho taktovkou v Pardubicích. V té době nás s Rusy čekal těžký zápas. Během chvíle vedli nad našimi 3:0 a zdálo se být vše rozhodnuto. Gut se Starším ale snížili na rozdíl jednoho gólu a Bacílek dokonce srovnal, následně Tregubov zvýšil na 4:3. Potom nám rozhodčí neuznali gól odražený od Vaňkovy brusle bez jeho záměrného přičinění, takový výklad ale tehdejší pravidla nepřipouštěla. Nakonec jsme přece jen uhájili remízu v přesilové hře z hole Pantůčka. Byla to senzace, vždyť od nás se nečekalo nic, zatímco omlazené Sborné všichni předpovídali novou zteč světového vrcholu. Národní mužstvo poprvé dokázalo s Rusy ve světové soutěži neprohrát (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011).

Po čtvrté a naposledy přivítal mistrovství světa v hokeji stařícký štvanický stadion, ale soutěžní utkání viděli také v Brně, Ostravě, Plzni, Mladé Boleslavi a Kolíně. Každé další MS v Československu způsobilo poprask a návštěvností překonalo to předchozí. Československo prožilo velmi intenzivně osm světových šampionátů a vytvořilo jim atmosféru, jakou turnaj nedostal na žádném jiném místě na světě. Po vzoru Kanady sestavením národního mužstva byl pověřen trenér ligového mistra. Všeobecně se očekávalo, že liga skončí novým triumfem brněnské Rudé hvězdy, která od roku 1955 sbírala titul za titulem. Trenér Bouzek mohl národnímu mužstvu poskytnout nejméně sedm borců, titul ovšem senzačně vyválčilo Kladno

s mladým a bystrým, ale ne příliš zkušeným trenérem Sýkorou. Mohl tak nezkušený muž sestavit dobrý soubor? Jak se ukázalo, tak skutečně mohl. Proti Rusům jsme sahalí po vítězství, ale za stavu 3:2 po minele brankáře Sověti srovnali a po následné přesilovce strhli vítězství na svou stranu. V posledním zápase tým Československa jako jediný senzačně porazil budoucí světové šampióny a díky tomu dosáhl na zdánlivě již ztracené třetí místo. MS 1959 bylo ve své době prohlášeno za nejlépe zorganizovaný šampionát všech dob a stadiony v osmi městech naplnilo rekordních čtyři sta čtyřicet tisíc diváků. Národní tým ze všech osmi mistrovství světa pořádaných u nás za československé éry dokázal vybojovat vždy medaili (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/hokej-v-srdci/>, Retrieved 23. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/milujeme-hokej/>).

5.3 Šedesátá léta

Poprvé za velkou louží se vypravili naši hokejisté na 8. ZOH, 27. MS a 38. ME do Squaw Valley v USA na deset únorových dnů roku 1960. Čechoslovákům se na olympiádě příliš nedařilo, od všech hlavních favoritů utrpěli porážku a skončili na nepopulárním čtvrtém místě. O moc lépe nedopadli ani Rusové, když utrpěli porážky od pozdějších olympijských vítězů z USA a stříbrných Kanadčanů. Po turnaji absolvovala československá reprezentace historicky první turné po Kanadě, kam se vydala rovnou z Kalifornie. V kolébce hokeje si naši vedli skvěle. Zájezd přinesl poznatky a zkušenosti nezměřitelné ceny, jen měl přijít třeba už v roce 1957 (Jenšík, 2001, Jenšík, 2011).

Podivná sezóna u nás proběhla ještě před zahájením šampionátu v Lausanne a Ženevě. Do ovlivňování výsledků na tiketech sazky byla zapletena i řada hokejistů z reprezentace, kteří následně dostali stop pro hru za národní mužstvo do konce sezóny. Navíc při tragické nehodě zahynul trenér národního mužstva Eduard Farda. Naši odletěli na šampionát s úkolem porazit aspoň Finy a umístit se do pátého místa. Po povinné, ale nelehké porážce Finů, naši porazili i tým USA. Na radě byli dále Rusové, které jsme ve světové soutěži ještě neporazili. Čechoslováci věděli, že recept na úspěch začínal u důsledné defenzívy, která by soupeři znemožnila roztočit kolotoč dokonale nacvičených kombinací. Ruské prokletí bylo tak konečně prolomeno, stokrát a tisíckrát vymodlené první vítězství nad tímto soupeřem na světovém šampionátu se stalo historickou skutečností. V posledním zápase Kanadčané z Bucknova klubu Trail Smoke Easters s našimi remizovali 1:1. Byla to jediná bodová ztráta „Polykačů kouře“,

ale i podceňovaného československého mužstva v celém turnaji. Kanad'ané museli porazit Sbornou o čtyři góly, jinak by světový titul připadl týmu Československa. To se jim nakonec podařilo výsledkem 5:1, ale byl to poslední titul pro kolébku hokeje na dlouhých třicet tři let. Po druhé v historii našeho hokeje se vrátil reprezentační tým neporažen, druhý za šampiony z Kanady pouze vinou horšího skóre, navíc s titulem mistrů Evropy získaným naposledy před dvanácti lety! Tak málo chybělo k absolutnímu triumfu, jediný gól visel ve vzduchu. V každém případě naši překonali sami sebe a dokázali, že tento svět nepatří jenom mocným, všechno v něm není předem dáno, žádný cíl není nedosažitelný a mnohé se dá vybojovat (Jenšík, 2011, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

V Coloradu Springs a v Denveru se muselo obejít MS bez Rusů, kteří stáhli přihlášku na základě nevydání vstupních víz hokejistům NDR. Spojené státy neuznávaly tento stát už od jeho vzniku. V Praze cítili potřebu demonstrovat slepou poslušnost Kremlu a tak na šampionátu povinně chyběl i tým Československa. Znovu na tom vydělali Švédové, kteří si s oběma zámořskými týmy poradili a potřetí v historii se stali světovými šampiony (Jenšík, 2011).

Potřetí hostilo šampionát švédské hlavní město a domácí se netajili ambicemi na obhajobu světového prvenství, po třech neplnohodnotných titulech prahli po triumfu ověčeném skalpy všech velkých soupeřů. I naši měli znamenitý vstup do šampionátu, ale pak přišlo klopýtnutí se Sbornou 1:3. Domáci potvrdili roli favoritů a před závěrečnou nedělí vedli suverénně tabulku. Odpoledne naši zvítězili nad Švédy 3:2, večer Rusové zdolali Kanadu 4:2. Po sedmiletém půstu se stali Rusové díky lepšímu skóre mistry světa a Švédům zbyly jen oči pro pláč. Sovětské mužstvo pod vedením trenéra Tarasova, který vybuodoval tým na vojenské kázni a nevídané kondici, vyhrálo MS devětkrát za sebou a svou suverenitou dráždilo ostatní soupeře (Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>).

Před olympiádou v Innsbrucku naše reprezentace s předstihem odletěla k měsíčnímu „vandru“ po Kanadě odehrát několik přátelských utkání proti kanadským a americkým týmům, i proti Švédům. Výsledky nebyly zlé, naši srdnatě odolávali kanadské tvrdosti. V dějišti her jsme proti Rusku začali špatně a brzo prohrávali o tři góly, po výměně brankářů byl stav 0:4.

Po přestávce se tým nabuzen zejména Golonkovou rvavou bojovností pustil do Rusů, jakoby zápas teprve začínal. Třetinu jsme pak hvyhráli 3:1. V poslední třetině jsme dostali gól div ne ze šatny. I tak skončilo poslední dějství nerozhodně. Po nešťastném začátku zápasu to ovšem nestačilo, prohráli jsme vzhledem k okolnostem velice čestně 5:7. Naši brali bronzové medaile, ale mezi úspěchy se rozhodně olympijský Innsbruck nepočítal. (Jenšík, 2001).

Spanilá jízda Sborné pokračovala i ve Finsku. Mužstvo z Československa jim bylo vyrovnaným soupeřem, svedli spolu velkou bitvu a naši skončili druzí. S Američany jsme zvítězili vysoko 12:0. Javorové listy poprvé nereprezentoval klubový tým, ale národní mužstvo vytvořené z nejlepších amatérských hráčů z celé země. Kanada s našimi prohrála 0:8 a to byla nejvyšší prohra s Československem v historii MS (Jenšík, 2001, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

K poslednímu utkání vídeňského šampionátu v roce 1967 nastoupili naši proti Sborné. Rusové už měli titul v kapse a ještě tu neztratili ani bod. Naši po prohře s Finy, které výborně vedl český trenér Augustin Bubník, toužili po rehabilitaci. Kromě toho je vítězství mohlo vynést na druhé místo před Švédy a Kanadu. Zápas se od začátku vyvíjel velmi konfrontačně. Rusové nepovolili ani ve chvíli, kdy těsně před koncem vedli 4:2. Zejména Ragulin s Ivanovem hráli velmi tvrdě a nesportovně. Střetů a bitek přibývalo a těsně před koncem se strhla rvačka mezi Ragulinem a Jaroslavem Holíkem, do které se zapojila řada hráčů z obou stran. Bylo to neuvěřitelné, ale důstojníci dvou bratrských armád se rvali jako kluci. Po skončení zápasu přehlušoval sovětskou hymnu pískot, naši odjeli z ledu, aniž podali soupeři ruku. Poprvé v šedesátých letech jsme skončili čtvrtí (Jenšík, 2011, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>).

Na zimní olympiádě v roce 1968 se našim hokejistům splnil sedm let trvající sen, když po srdnatém výkonu porazili Sovětský svaz 5:4. Grenoble jim tu radost dopřál v utkání, ve kterém každý hráč vydal ze sebe do poslední špetky vše, co si za léta učení hokejovému umu nashromáždil. Celistvý kolektiv věčného rivala porazil. Zápas, kdy se napětí mezi oběma státy přeneslo i na olympijský led, se zapsal do análů hokejových her. Rázem jsme mohli být zlatí, stačilo jen porazit Švédy. Hráči Sborné, smíření s druhým místem, byli v hotelovém baru v předvečer hokejového utkání ujištěni Švédy, kteří už nemohli zasáhnout do bojů o medaile, že Čechoslováky porazí. Bohužel naši se Švédy remizovali a to Rusům na zlato stačilo. My jsme skončili stříbrní, jediný gól nás dělil od historického vítězství na olympiádě (Jenšík, 2001, Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the WordWide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Obrázek 10. Golonkova radost a Ragulinova skleslost po našem čtvrtém gólu (Jenšík, 2011, 265).

Mistrovství světa na počest šedesátin české „kanady“ přidělila IIHF Praze. Po deseti letech měl mít opět hokejový svátek dostaveníčko v hlavním městě, hrát se mělo v holešovické sportovní hale, už i plakát byl vydán. Jenže 21. srpna na příkaz Brežněva vtrhly „spřátelené armády“ v čele se Sověty do Československa, aby zastavily obrodný proces „Pražského jara“, a tzv. socialismus s lidskou tváří zadupaly do země. Skončilo politické uvolnění a demokratické reformy, nastal proces normalizace, zatýkání a další vlna nelegálních odchodů za hranice. Světový šampionát se u nás mohl konat pouze za předpokladu, že by hokejisté SSSR zůstali doma. Museli jsme se vzdát pořadatelských práv, kterých se narychlo ujmul Stockholm. Sportovní rivalita se po zásahu sovětských vojsk po srpnu 1968 změnila v nepřátelství. Hokejisté a fanoušci oslavovali vítězné zápasy nad východní velmocí jako jedinou možnou odvetu za okupaci země. Uchvacující bitvy na ledě, při kterých se hrálo o víc než výsledek, zformovaly celý hokejový národ. Vítězství patřila všem, častější byly ale porážky (Jenšík, 2001, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>).

Ve Stockholmu v březnu 1969 konečně došlo na návrh Kanadčanů: elitní skupina šampionátu proběhla poprvé v odloučení od nižších stupňů pouze se šesti účastníky a dvoukolově. O titul se utkaly jen tři evropské velmoci a každý jejich vzájemný zápas byl strhujícím dramatem. Českoslovenští hráči se o politiku příliš nestarali, ale zápas proti Rusům politický byl. Museli ho za každou cenu vyhrát, i kdyby na ledě umřeli. Porazit Sbornou byla povinnost, z domova jim chodily tisíce telegramů, kde je fanoušci prosili o výhru nad Sověty.

Národní mužstvo bylo tehdy tak jednotné, jak v historii ještě nebylo. Společný cíl porážet Rusy sdílely s národem pokořeným okupací nejméně tři generace hráčů. Zápasy se Sovětským svazem provázela vždy zvláštní nálada vzdoru slabší země proti velmoci. A to v hledišti i na ledě. Když sovětské tanky v srpnu šedesát osm zvalcovaly pokus Československa uvolnit ztuhlý socialismus odvážnými reformami, lidé upřeli svou pozornost na hokej jako na nástroj aspoň částečné pomsty. Dva zápasy v březnu následujícího roku s Rusy na mistrovství světa sledoval v televizi celý národ. První branka Jana Suchého uvolnila z hráčů nevídanou dávku euforie. Jaroslav Holík a Václav Nedomanský jako v transu doslova vyplenili výsostné území Sovětů. Národní mužstvo oba mimořádně emotivní zápasy vyhrálo. Češi po zápase odmítli soupeřům podat ruce a někteří si do konce na znamení protestu přelepili komunistickou hvězdu ve státním znaku na dresech. Po druhém vítězství slavily ve městech tisíce lidí, včetně těch, které hokej nikdy před tím nezajímal. V Praze na Václavském náměstí lidé vymlátili dlažebními kostkami, zvláštní náhodou složenými právě v těch dnech na chodníku před výkladní skříní, výlohu sovětského Aeroflotu. Později se ukázalo, že šlo o připravenou provokaci STB. Pražský večer se stal záminkou k útoku na všechno, co ještě zbylo z několika nadějných měsíců před 21. srpnem. Národní mužstvo vrátilo svému národu alespoň trochu jeho hrdosti. Bronzové hrdiny ze Stockholmu vítal dvaceti pěti tisícový dav jako vítěze a „zlaté hochy“ (Jenšík, 2001, Jenšík 2011, Retrieved 23. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/milujeme-hokej/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Obrázek 11. Pospíšil s Dzurillou hájí československou branku v zápase proti Sovětům (Jenšík, 2011, 266).

5.4 Sedmdesátá léta

Umrtvující „normalizace“ se u nás projevila naplno už v listopadu předešlého roku, kdy nové vedení komunistické strany a státu potlačilo demonstraci k prvnímu výročí okupace. V hokeji se to projevilo vyřazením věčného rebela Jaroslava Holíka z reprezentace. V roce 1970 se měl šampionát konat v Kanadě, ale IIHF nepovolila start profesionálů z NHL. Bez Kanady a USA ve Stockholmu zvítězili Sověti. Za SSSR hráli Michailov, Petrov, Charlamov, kteří byli experty označováni jako nejlepší útok své doby. Naši skončili třetí, kořeny neúspěchu měly ale s hokejem málo společného (Jenšík 2001, Jenšík, 2011, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Ve Švýcarsku naši přes dvojí klopýtnutí s USA a se Švédskem odehráli skvělý šampionát. S Rusy remízovali 3:3 a v druhém vzájemném zápase roztočili pekelný tanec korunovaný třemi góly. I přes prohru 2:5 získal Sovětský svaz devátý světový titul v řadě, ale poděkovat za něj mohl pouze zakolísání našich, které tu nedokázal přehrát. Hokejový svět byl ale za jedno, že nejlepší byl stříbrný tým mistrů Evropy. Sověti v počtu získaných titulů překonali předválečný rekord Kanady (Jenšík, 2011, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Poprvé v historii ZOH nebyl hokejový turnaj současně i MS, sezóna měla dva vrcholy.

Dva měsíce před světovým šampionátem si nejlepší týmy změřily síly v japonském Sapporu, stále bez účasti Kanady. Sověti se pokusili ovlivnit výsledek utkání s Československem. Byl vytvořen tlak na mužstvo, které mělo pomoci Rusům. Šlo o vzájemný zápas, který by v případě nerozhodného výsledku zaručil Sborné zlaté a nám stříbrné medaile. S tímto návrhem hráči nesouhlasili, ale stejně prohráli 2:5 (Jenšík, 2001, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Po třinácti letech, ale s tříletým zpožděním proti původním plánům, se v Praze uskutečnil světový šampionát. Naši si na Sověty našli novou taktiku; zpomalovali tempo utkání, pomalu střídali a tím ruské hokejisty vyváděli z míry. V rozhodujícím utkání o titul proti Rusům si naši vzali modré dresy a způsobili tím krušné chvíle miliónům divákům u obrazovek. Stalo se, co hokejový svět nečekal. Československo porazilo jedenáctinásobného mistra světa a dobylo po dvaceti třech letech titul pro naši vlajku. V té době začala zlatá éra československého hokeje. ČSSR prolomila nadvládu sovětského hokeje a ukončila tak devítiletou zlatou šňůru Sovětů (Jenšík, 2001, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>).

Obrázek 12. Třetí titul pro Československo: zleva stojí profesor Kostka, předseda svazu Andršt, Bednář, Holeček, Haas, Farda, Jar. Holík, Tajcnár, Kuželka, Dzurilla, Hlinka, Nedomanský, lékař Trefný, Klapáč a Pitner, klečí Kochta, Jiří Holík, Bubla, Horešovský, Pospíšil, Paleček, Šťastný, Martinec, Machač, masér Martínek, kustod Svědínec (Jenšík, 2011, 276).

Po úspěších v Ženevě a v Praze přišel útlum v Moskvě, následně i rozpačitý šampionát v Helsinkách, kde jsme měli skončit čtvrtí, ale díky dvěma dopingovým skandálům a kontumacím jsme získali stříbro (Jenšík, 2001).

Už od prvních dnů šampionátu v Mnichově 1975 bylo jasné, že šlo vlastně jen o konfrontaci mezi mistrem a vicemistrem z posledních let. Rusové vyhráli všech deset zápasů. Naši ztratili body právě jen prohrami s nimi, bronzové Švédové porazili 5:2 a 7:0, přitom v boji o titul nám chybělo jen málo. IIHF se rozhodla po nadvládě Sovětů a našich, že se Kanadčané i s profesionály mohli vrátit na vrcholnou scénu (Jenšík, 2001).

O rok později v Innsbrucku na ZOH byli naši při neúčasti Švédů a Kanady pasováni na boj o zlato s týmem SSSR. Všechny týmy, ale nejvíc Čechoslováci, byly decimovány chřipkou během her. Poláci jsme porazili 7:1, ale při zápase si vzal kapitán mužstva Pospíšil kodeinovou tabletu a to bylo považováno za dopink. Tak se do oficiální historie zapsal kontumační výsledek 0:1. Proti Rusům naši neměli co ztratit, jediný muž ze čtrnácti nebyl úplně fit. Prohráli jsme 3:4, ale tak blízko ke zlatu jsme nebyli ani v roce 1948 ve Svatém Mořici (Jenšík, 2011).

V dubnu 1976 při MS v Katovicích se zase domácí hráči postarali o největší překvapení v dosavadních hokejových dějinách. Porazili Sovětský svaz 6:4, když pouhé dva měsíce před tím na ZOH prohráli se SSSR 1:16. Po Polácích jsme porazili Rusy i my, v druhém vzájemném zápase jsme s nimi remízovali a to byl jediný bod, o který nás soupeři dohromady dokázali

připravit. Národní tým na zlaté pouti sehrál svůj nejlepší turnaj v historii. V bráně chytal stále skvělý Jiří Holeček, hrál i Jiří Holík, který se představil na čtrnácti světových šampionátech. V týmu se poprvé objevil Peter Šťastný, kterému se v kariéře podařilo zdolat tým SSSR v dresu tří států. Nebýt innsbrucké chřipky a z ní vyplývající kontumace vítězství nad Poláky, mohla mít pro nás sezona dokonce dva zlaté vrcholy (Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Po skvělém výkonu na kanadském poháru jsme skončili druzí za pořadatelskou zemí.

Následně jsme jeli obhajovat světový titul do Vídně, kam se po sedmileté odmlce vrátila Kanada, poprvé v historii MS reprezentována výběrem hráčů z NHL. Hráči okolo Esposito utrpěli blamáž po prohrách od Sborné 1:11 a 1:8 a svoji lepší stránku ukázali proti našim hráčům. Československo bylo smířeno se ztrátou titulu, nikdo totiž nevěřil, že by Švédí podruhé na turnaji porazili tým SSSR. Seveřané po houževnatém výkonu porazili Sbornou 3:1 a českoslovenští hokejisté, jako teprve třetí na světě po Kanadanech a Rusech, dokázali obhájit světové vavříny z předchozího šampionátu. (Jenšík, 2011, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Po dvou zlatých šampionátech přivítalo osm nejlepších hokejových zemí natěšené publikum v Praze. Pro nesmírný zájem diváků a rovněž domácí zázemí si všichni mysleli na zlatý hattrick. Čechoslováci byli pasováni do role favoritů a to jim nikdy moc nesvědčilo. Novým kapitánem se po Františku Pospíšilovi stal Ivan Hlinka, dres se lvem definitivně odložil Jiří Holík. Československý tým prošel turnajem s úžasnou vůlí, neztratil ani bod. Před posledním utkáním se Sověty mu k titulu stačila i prohra, ale ne víc než o gól. Bohužel tým moc bránil a nedonutil Rusy udělat chybu. Souhra Michajlova s Petrovem zajistila Sborné potřebný dvou brankový rozdíl. Sporný moment nastal, když faulovaný Martinec společně s Tretjakem a kotoučem zajeli do brány. Rozhodčí původně gól uznal, pak ale své rozhodnutí změnil v náš neprospěch. Prohráli jsme 1:3 a přišli o třetí titul v řadě. Největší smůla to byla pro Jiřího Holečka, byl sice vyhlášen nejlepším gólmanem turnaje, ale on chtěl zapsat zlatou tečku na konci své reprezentační kariéry v Praze jako Jirka Holík ve Vídni (Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>).

O rok později v Moskvě na světovém šampionátu, po bezchybném vstupu do mistrovství, naši utrpěli krutý debakl s Rusy 1:11 a 1:6 a skončili stříbrní za pořadatelskou zemí.

Obrázek 13. Milan Nový v souboji Valerijem Vasilevem (Jenšík, 2011, 298).

5.5 Osmdesátá léta

Do dějiště ZOH v americkém Lake Placid v roce 1980 odlétali naši s mírným optimismem a bez zraněného kapitána Ivana Hlinky. Pro ČSSR to nebyl vydařený turnaj, ale ani pro hráče Sborné, kteří prohráli v klíčovém utkání s domácím týmem. USA složené z amatérů se postaralo o „zázrak na ledě“, největší senzaci v historii ledního hokeje. Trenér Tichonov věřil dál svým oporám a odkládání generační výměny se mu vymstilo. Z tohoto neúspěchu obvinil pýchu sovětského hokeje a trio- Charlamov, Petrov, Michajlov si už za národní tým nikdy nezahrálo. Na scéně se objevila nejlepší pětka všech dob- Larionov, Kasatonov, Fetisov, Krutov, Makarov. Od sedmdesátého osmého v Praze drtil sovětský tým každého soupeře, který se mu postavil do cesty. Za sedm let neprohráli Sověti na mistrovství světa ani jeden zápas, zdálo se nemožné, že

by mohl někdo „rudou mašinu“ zastavit (Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

O čtyři roky později se konaly ZOH v jugoslávském Sarajevu. Všechny zápasy naši vyhráli. Obhájce z USA porazili 4:1, i Švédy, kteří si dělali zásluku na stříbro. Jenom na Rusy jsme nestačili. Po osmi letech jsme získali znovu olympijské stříbro, už čtvrté. Tichonov po zápase pochválil naše hráče: „Československý tým byl velmi silný a nedopřál nám oddechu“. Luděk Bukač naproti tomu prohlásil, že předsevzít si pro pražský šampionát jiný cíl než první místo, by byl pustý alibismus (Jenšík, 2011).

Po sedmi letech se světový šampionát vrátil do Prahy, trenéři Luděk Bukač a Stanislav Neveselý přijali úkol omladit národní mužstvo a vést je pět let. Jako konečný cíl si stanovili dosáhnout světového prvenství v roce 1985 v Praze a dokázali to! Kondičně začali naši hráči dotahovat Sověty a dokázali s nimi šedesát minut držet krok a hrát s nimi vyrovnaně. Ztráty s oběma zámořskými výběry postavily národní mužstvo před utkáním se Švédy do obtížné situace, pouze jeden mohl projít do finálové čtyřky. Vítězství 7:2 osvobodilo domácí tým od černých myšlenek. O mistra Evropy jsme ale s Rusy prohráli, ve finálové skupině naši příliš taktizovali a nedostatečně eliminovali útok- Krutov, Makarov, Larionov. Utkání připomínalo mnoho předchozích bitev se Sbornou. Paškova řada utkání zvládla skvěle, sovětský tým po sedmi letech znovu prohrál na mistrovství světa 1:2. Po výhře nad Američany 11:2 se naši utkali ve finále s Kanadou, která rovněž porazila SSSR, a po dvaceti čtyřech letech útočila na titul. Ovšem naši si javorové listy pohlídali a získali potřetí světový titul v Praze, šestý v historii MS a svůj poslední československý. Další nesly již názvy nástupnických států. Pro tým SSSR byl bronz z Prahy velkým zklamáním (Jenšík, 2011, Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Na domácí půdě v roce 1986 už Sborná vyhrála všechny zápasy a stala se znovu světovým šampionem. Sovětský svaz tak s dvaceti tituly mistrů světa předběhl v historické tabulce Kanadu. Naším se na šampionátu nedařilo a po úvodní porážce s Polskem na ně zbylo až páté místo (Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Na MS ve Vídni jsme měli turnaj rozehraný nad očekávání dobře, v posledním zápase s Rusy nám stačila i remíza na světové prvenství. Hašek v brance chytal skvěle, ale Bykovovy dva góly proměnily naše zlaté sny v bronzovou realitu. Titul brali Švédové, kteří korunovali svůj výkon vítězstvím nad Kanadou 9:0. Čekali na něj čtvrt století, byl to jejich čtvrtý z mistrovství

světa (Jenšík, 2011, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

V roce 1989 hostilo šampionát Švédsko, hostitelé postavili pro mistrovství halu Globen a věřili, že ji zasvětit prvenstvím. Ve finálové skupině měla přijít jejich chvíle, bohužel nepřišla. Prohráli s Kanadou, s námi, i s Rusy a skončili až čtvrtí. Nebyli sami, kdo věděli, jak dovede být hokej krutý (Jenšík, 2011).

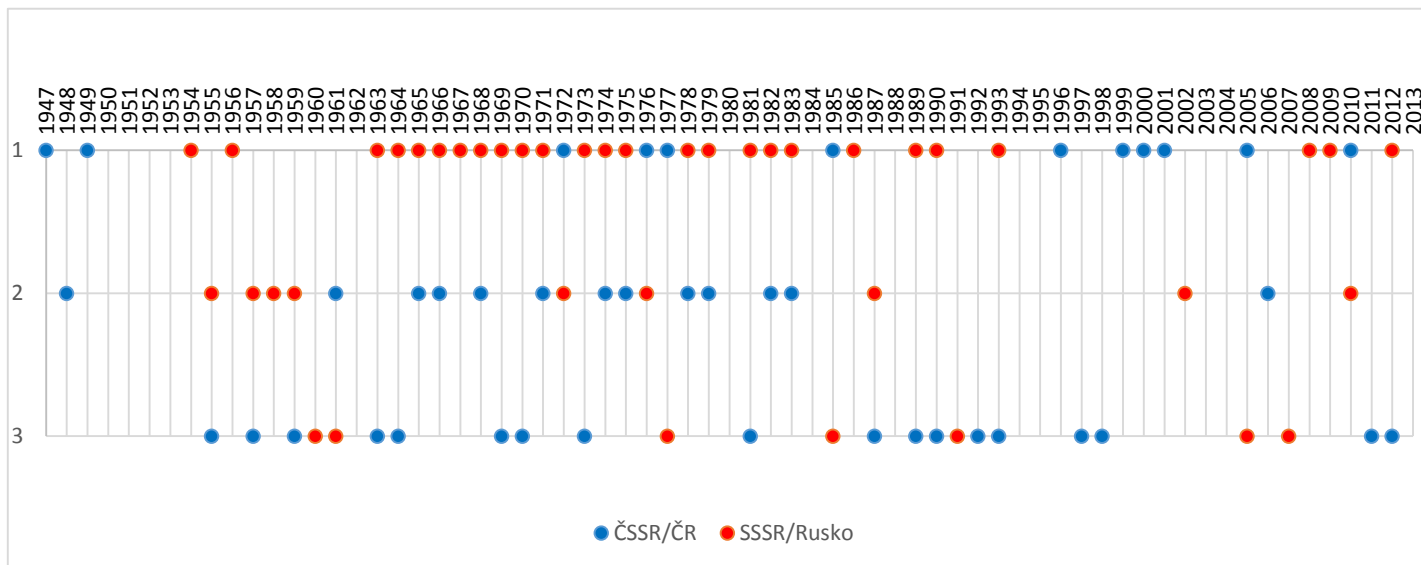
5.6 Devadesátá léta

V Československu a v SSSR byl přelom osmdesátých a devadesátých let bouřlivý vlivem politických změn. U nás po generálních stávkách, kterým předcházela mítník studentů na Václavském náměstí, v pátek 17. listopadu 1989 padl nenásilnou cestou komunistický režim, republika se začala vracet k demokratickým reformám. V Sovětském svazu proběhly na konci osmdesátých let za vlády Michaila Gorbačova politické reformy, které by se daly přirovnat k srpnu šedesát osm v Československu, avšak rozpadu SSSR nezabránil. Tyto politické změny se projeví i v hokeji. Desítky nejlepších hráčů z bývalého Sovětského svazu odešly do NHL, státní aparát zastavil tok financí do místní hokejové ligy a ta byla na pokraji zhroutil. Z hvězdné pětky SSSR hrál už jenom Fetisov a Makarov. Na MS 1990 vybojovali hráči poslední titul pro Sovětský svaz, s jeho rozpadem skončila sláva Sborné komandy (Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://rtvs.sk/televizia/program/detail/storocie-hokeja/>).

Po hromadném úprku skvělých hráčů do Kanady a Ameriky se připravovali v národním mužstvu Československé federativní republiky hokejisté zbylí v Evropě. Dát v této době dohromady reprezentační výběr pro světovou soutěž byl velmi obtížný úkol. Na MS v Praze 1992 vybojovali Čechoslováci poslední společný bronz, pak došlo k rozdělení republiky a Slováci museli začít v nejnižší divizi světových soutěží. V nových poměrech se Češi zorientovali rychleji než ostatní. Národní tým zahájil zlatými medailemi v roce 1996 na MS ve Vídni období slavných vítězství, třetí zlatou éru, ještě silnější a emotivnější než dvě předchozí. Rok 1993 znamenal konec rivality mezi Ruskem a ČR. Poté, co se Slováci opět probjovali do elitní skupiny MS, začala nová rivalita česko-slovenská, ve které mají naši velkou hráčskou převahu i lepší vzájemnou bilanci (Retrieved 20. 1. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/srdce-v-hokeji/>, Retrieved 23. 3. 2014 from the Word Wide Web: <http://ceskatelevize.cz/porady/milujeme-hokej/>).

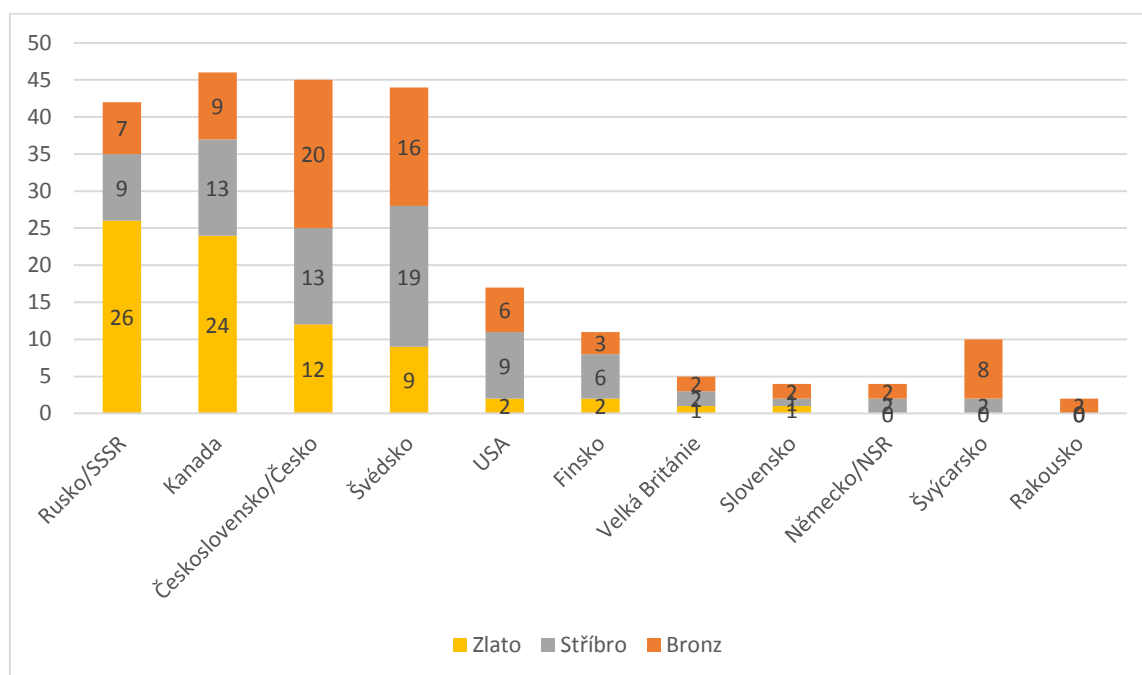
5.7 Graf výsledků

V následujícím grafu jsou znázorněna medailová umístění ze světových šampionátů od roku 1947 po rok 2013 hráčů SSSR/Ruska a Československa/ČR.

5.8 Tabulka medailistů

V následující historické tabulce jsou znázorněny medailisté z MS od roku 1920 po rok 2013.

6. Závěry

Ve své práci jsem chronologicky popsal rivalitu Československa/ ČR a SSSR/ Ruska v ledním hokeji od padesátých let až do začátku devadesátých let minulého století. Hlavním důvodem pro tvorbu mé práce byl nedostatek knih a publikací o historii sovětského hokeje a rovněž absence dokumentů o politickém pozadí ledního hokeje u nás a v Sovětském svazu, které by se touto problematikou zabíraly.

Ve své práci jsem na začátku stručně definoval lední hokej, dále jsem popsal historii vztahů Československa - SSSR, vývoj ledního hokeje ve světě a historii ledního hokeje v Československu a v Sovětském svazu.

V roce 1947 vybojovalo Československo svůj historicky první titul mistrů světa, ale bez účasti hráčů Kanady. O rok později ve Svatém Mořici na ZOH skončili naši druzí o skóre právě za Kanadany. Ve Stockholmu 1949 se Československo opět stalo světovým šampiónem. Na MS v Londýně naši hráči nemohli obhajovat mistrovský titul a navíc většina hráčů byla pozatýkána a odsouzena k mnohaletým trestům v pracovních táborech. Sovětští hokejisté měli začátkem padesátých let otevřenou cestu k úspěchu na světové scéně, kde jim mohl stát v cestě výborně hrající československý národní tým. Hned při své premiéře ve Stockholmu v roce 1954 vybojovalo SSSR první titul mistrů světa pro svoji zem a nenechali nikoho na pochybách o tom, kdo bude vládnout světovému hokeji v příštích letech.

Československý hokej se ještě dlouhá léta vzpamatovával z necitelného zásahu a čístek v hokeji a výsledkově se začal dotahovat na famózně hrající Sověty až v šedesátých letech. Na MS ve Švýcarsku v roce 1961 náš tým poprvé porazil Sověty na světové scéně a jen o skóre za Kanadou jsme skončili druzí.

V šedesátých a sedmdesátých letech Sovětský svaz naprosto suverénním způsobem ovládl světové šampionáty a pouze tým Československa se mohl postavit hráčům Sborné a připravit je o mistrovský titul. V této době se také zrodila rivalita hráčů obou zemí vystupňována okupací Československa sovětskými vojsky, která přetrvala až do začátku devadesátých let.

V osmdesátých letech dále vládli světovému hokeji hráči Sovětského svazu, které vedl nekompromisní a tvrdý trenér Tichonov a na světové scéně se objevila nová pětice sovětských hráčů: Larionov, Kasatonov, Fetisov, Krutov, Makarov, podle hokejových znalců nejlepší pětka všech dob.

Zlatá éra sovětského hokeje skončila na přelomu osmdesátých a devadesátých let, po rozpadu Sovětského svazu. Ruští hráči odcházeli ve velkém počtu do zámoří a hokejová liga

v bývalém Sovětském svazu přestala de facto existovat. Po odsunu sovětských vojsk z Československa v roce 1991 už nebyl důvod nenávidět ruské okupanty a rivalita mezi oběma tábory skončila. Po rozdělení Československa začala nová éra a rivalita mezi českým a slovenským hokejem.

V poslední části své bakalářské práce jsem vypracoval graf výsledků ruských a českých hokejistů a tabulku medailistů mistrovství světa.

7. Shrnutí

V této bakalářské práci se zabývám rivalitou československých a sovětských hokejistů.

Na základě získaných informací z knih a dokumentárních pořadů jsem sepsal historii rivality obou zemí v ledním hokeji.

Tato práce je rozdělena do několika částí. Nejprve jsem psal o popularitě ledního hokeje u nás, definoval lední hokej a historii vztahů mezi Československem a SSSR. Dále jsem popsal historii ledního hokeje ve světě, u nás a v Sovětském svazu. V hlavní části práce píš o historii vztahu ledního hokeje jednotlivě po desetiletích od padesátých let do devadesátých let minulého století. V závěru popisují konec rivality v ledním hokeji mezi Českou republikou a Ruskem.

V této práci jsem si vytyčil cíl historicky popsat a zmapovat rivalitu hokejistů obou zemí, proplétání politických zájmů, ovlivňování a propagandistické využití - zneužití nejpopulárnějších sportů v Československu a v SSSR. Dále se zamýšlím i nad tím, jak může totalitní režim jednoho nebo druhého státu zasahovat do odvětví sportu, do života hráčů a manipulovat s veřejným míněním.

8. Summary

In this Bachelor thesis I deal with rivalries of the Czechoslovak and Soviet hockey players. On the basis of the information obtained from the books and documentaries I wrote the history of the rivalry between the two countries in ice hockey.

This work is divided into several parts. I first wrote about the popularity of ice hockey, ice hockey and has defined the history of relations between Czechoslovakia and the USSR. Furthermore, I described the history of ice hockey in the world, and in the Soviet Union. In the main part of the thesis I'm writing about the history of ice hockey relationship individually after decades from the 1950s to the 1990s. In conclusion, describing the end of the hockey rivalry between the Czech Republic and Russia.

In this work I have been the target, historically to describe and map the rivalry of the two countries, the interlacing of political interests, influencing and propagandistic use-abuse of the most popular sports in Czechoslovakia and in the USSR, I wondered, how can a totalitarian regime, one or the other of the State to intervene in the sport, into the lives of players and manipulate public opinion.

9. Referenční seznam

Bednarič, J. (2011). *Bronz nad zlato*. Praha: Ottovo nakladatelství.

Edelman, R., (1993). *Serious fun: a history of spectator sports in the USSR*. New York, Oxford: Oxford university press.

Frömel, K. (2002). *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia.

Jenšík, M. (1997). *První mistři světa*. Praha: Olympia.

Jenšík, M. (2001). *Kronika českého hokeje 1894-2000*. Praha: Olympia.

Jenšík, M. (2011). *Zlatá kniha ledního hokeje 1894-2000*. Praha: Nakladatelství XYZ.

Lukšů, D., & Palán, A. (2007). *Stanislav Konopásek: Hráč, který přežil*. Praha: Česká televize.

Internetové odkazy:

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 20. 11. 2013 from the Word Wide Web: <http://www.ocviceni.fitweb.cz/ledni-hokej>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 20. 2. 2014 from the Word Wide Web <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ceskoslovensko>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 20. 2. 2014 from the Word Wide Web <http://cs.wikipedia.org/wiki/SSSR>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web <http://ceskatelevize.cz/porady/-sveraz-sovetskeho-hokeje-1/>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 24. 2. 2014 from the Word Wide Web <http://ceskatelevize.cz/porady/-sveraz-sovetskeho-hokeje-2/>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 23. 3. 2014 from the Word Wide Web <http://ceskatelevize.cz/porady/-milujeme-hokej/>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 26. 3. 2014 from the Word Wide Web <http://www.rtv.slovensko.sk/televizia/program/storocie-hokeja/>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 28. 3. 2014 from the Word Wide Web <http://ceskatelevize.cz/porady/-hokej-v-srdci/>

Oficiální webové stránky dostupné z URL:

Retrieved 28. 3. 2014 from the Word Wide Web <http://ceskatelevize.cz/porady/-srdce-v-hokeji/>

10. Seznam obrázků

Obrázek 1. Hra severoamerických indiánů, zvaná bagattaway	14
Obrázek 2. První čeští mistři Evropy	16
Obrázek 3. Elitní formace týmu LTC Praha a reprezentace ČSR	19
Obrázek 4. Zimní stadion v Praze na Štvanici	20
Obrázek 5. Tým, který dokázal poprvé na MS porazit zaoceánského soupeře	22
Obrázek 6. Nejúspěšnější evropský předválečný tým LTC Praha v sezoně 1943- 1944	23
Obrázek 7. Mistři světa z roku 1947	25
Obrázek 8. Premiéra týmu SSSR na MS a zisk mistrovského titulu	29
Obrázek 9. Dvě světové trenérské legendy ze SSSR	32
Obrázek 10. Golonkova radost a Ragulinova skleslost po našem čtvrtém gólu	44
Obrázek 11. Pospíšil s Dzurillou hájí československou branku v zápase proti Sovětům	45
Obrázek 12. Třetí titul pro Československo	47
Obrázek 13. Milan Nový v souboji Valerijem Vasilevem	49

11. Seznam grafů a tabulek

Graf výsledků medailových umístění hráčů Československa/SSSR na MS	52
Historická tabulka medailistů z MS	52